

This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
<https://kksu.co.in/>

Digitization was executed by NMM

<https://www.namami.gov.in/>

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhed
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
<https://egangotri.wordpress.com/>

शिर्षक	ग्रंथकार	विषय	विस्तार (पूर्ण/ अपूर्ण)	टिकाकार	आकार	पृष्ठे	लिपी	सामग्री	Lines per page	Letters per line	Condition & age (शके/विक्रम संवत्)	Additional Particulars / Remark
पद्मानाभपंचमुखा	(विंक्षिण) कामि	मोक्ष	२५	-	३/५	५१	संस्कृत	कागज				

M-2806

॥ अथपवमानपंचसूक्तप्रारंभः ॥

॥ पवमानपंचसूक्तसर्वानुक्रमः ॥

श्रीः ॥ ॐ ॥ सहस्रशीर्षाषोऽलशनारायणः पौरुषमानुष्टुभं त्रिष्टुवंतं ॥ १ ॥ ॥ नवमं मंडलं पावमानं सौम्यं स्वादिष्ठया दशमधुच्छंदाः पवस्व मेधातिथिरेष शुनः शेषः सनहिरण्यस्तूपः समिद्धऽएकादशकाश्यपोऽसितो देवलो वाविंशतिः सूक्तान्याद्यमाप्रियश्चतुरनुष्टुवंतं मं द्रयानवासृग्रमेते सोमाः परिप्रियाप्रस्वानासउपास्मै सोमा असृग्रं ॥ १ ॥ ॥ सोमः परिप्राष्टावेषधिया प्रतेप्रनिम्नेनेव परि सुवानः सप्तयत्सोमप्रकविरेते धावंत्येते सोमासः सोमा असृग्रं प्रसोमासः पवस्व षड्दृह्युत आगस्त्यस्तममृक्षंते धमवाहो दाढ्युतऽएष कविर्नृमेध एष वाजीप्रियमेधः प्रास्यनृमेधः प्रधारा बिंदुः प्रसोमासो गोतमः प्रसोमासः श्यावाश्वः प्रसोमासस्तृतः प्रसुवान आनः पवस्व प्रभूवसुरसर्जिससुतोरहूगण एष उस्य आशुरर्षबृहन्मतिः पुनानः प्रये गावो मेध्यातिथिर्जनयन्यो अत्यइव ॥ २ ॥ ॥ प्रणोयास्यः सपवस्वासृग्रन्नया सोमः पंचकविभार्गवस्तंत्वा पवस्वोत्तेशुष्मा सउचथ्यो ध्वर्यो परिद्युक्षउत्तेचतुष्कमवत्सारोस्य प्रत्नां यवं यवं परिसोमः प्रतेधारास्तरत्सपवस्वप्रगायत्रेणोपांत्यापुरउष्णि गयावीती त्रिंशदमहीयुरेते असृग्रं जमदग्निरापवस्वनिध्रुविः काश्यपो वृषासोमकाश्यपः ॥ ३ ॥ ॥ हिन्वंति भृगुर्वारुणिर्जमदग्निर्वापवस्वशतं वैखानसा अष्टादश्यनुष्टुप्परास्ति स्रआग्नेय्यस्त्वं सोमा सिद्धा त्रिंशद्भरद्वाजः काश्यपो गोतमो त्रिर्विश्वा

१ पंचसूक्तक्रमश्चेत्थम्—पौरुषं पावमानं च नतमं हो इतीति च ॥ अस्य वामीयसूक्तं च पंचसूक्तान्यनुक्रमात् ॥ इति ।

मित्रोजमदग्निर्वसिष्ठइतीह तृचाः सप्तर्षयः शेषे पवित्रो वसिष्ठो वोभौ वापवस्व सोमतिष्ठो नित्यद्विपदा गायत्र्यो वितानस्ति
 स्रः पौष्ण्यो वायत्ते पवित्रं पंचाग्नेय्यः सावित्र्यग्निसावित्री वैश्वदेवी वासामंत्या त्रिंशी पुर उष्णिक् सप्तविंश्यनुष्टु बंत्ये च ते पाव
 मान्यध्येतुस्तुती ॥ ४ ॥ २ ॥ ॥ नतं शैलूषिः कुल्मलवर्हिषो वामदेव्यो वां होमुर्गवैश्वदेवमुपरिष्ठाद्वाहंतमंत्या त्रिष्टुप्
 ॥ ३ ॥ ॥ इति वै सप्तो नैद्रोलंब आत्मानं तुष्टाव ॥ ४ ॥ ॥ अस्य द्विपंचाशदल्पस्तवं त्वेतत्संशयोत्थापनप्रश्नप्र
 तिवाक्यान्यत्र प्रायेण ज्ञानमोक्षाक्षरप्रशंसा च पंचपादं साकं जानां यद्वा यत्रेयं स शिंके सप्तार्धगर्भा गौरी रिति जगत् एतदंतं
 तु वैश्वदेवं तस्याः समुद्रा इति वाचः समुद्रा आपो क्षरं सा प्रस्तारपंक्तिः शकमयमिति शकधूम उक्षाणं पृश्निमिति सोमस्त्रयः के
 शिन इत्यग्निः सूर्यो वायुश्च केशिनश्च त्वारिवाग्वाच इंद्रं मित्रं सौर्यौ द्वादशेति संवत्सरसंस्थं कालचक्रवर्णनं यस्ते सरस्वत्यै यज्ञे
 न साध्येभ्यः परानुष्टुप् सौरी पर्जन्याग्निदेवतावां त्यासरस्वते सूर्याय वा ॥ ५ ॥ श्रीमहाविष्णु प्रीत्यर्थं जपेऽभिषेके वा विनि ॥

॥ अथ पुरुषसूक्तम् ॥

श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ सहस्रं शीर्षं पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् । सभूमिं विश्वतो वृत्वा त्यतिष्ठद्दशांगुलं ॥ पुरुष एवेदं सर्वं
 यद्भूतं यच्च भव्यं । उता मृतत्वस्येशानो यदन्नैनातिरोहति ॥ एतावानस्य महिमा तो जयायांश्च पूरुषः । पादौ स्य विश्वाभू
 तानि त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥ त्रिपादूर्ध्वऽउदैत् पुरुषः पादौ स्येहा भवत्पुनः । ततो विष्वङ् व्यक्रामत्साशनानशने अभि ॥

तस्माद्विराळजायतविराजोऽधिपूरुषः । सजातोऽत्यरिच्यतपश्चाद्भूमिमथोपुरः ॥ १ ॥ यत्पुरुषेणहविषादेवायज्ञ
 मतन्वत । वसंतोऽस्यासीदाज्यं ग्रीष्मइध्मः शरद्धविः ॥ तंयज्ञं बर्हिषिप्रौक्षन्पुरुषंजातमग्रतः । तेनदेवा अयजंतसाध्या
 ऽऋषयश्चये ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतःसंभृतंपृषदाज्यं । पशून्तांश्चक्रेवायुव्यानारण्यान्ग्राम्याश्चये ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत
 ऋचःसामानिजज्ञिरे । छंदोसिजज्ञिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥ तस्मादश्वाऽअजायंतयेकेचौभयादतः । गावोहज
 ज्ञिरेतस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः ॥ २ ॥ यत्पुरुषं व्यदधुः कतिधाव्यकल्पयन् । मुखं किमस्य कौवाहकाङ्गरूपादा उच्येते ॥
 ब्राह्मणोस्यमुखमासीद्वाहुराजन्यः कृतः । ऊरुतदस्ययद्वैश्यः पञ्चांशुद्रोऽअजायत ॥ चंद्रमामनसोजातश्चक्षुः सूर्योअ
 जायत । मुखादिद्रश्वाग्निश्चप्राणाद्वायुरजायत ॥ नाभ्याऽआसीदंतरिक्षंशीर्णोद्यौःसमवर्तत । पञ्चांभूमिर्दिशः श्रो
 त्रात्तथालोकाऽअकल्पयन् ॥ सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिःसप्तसमिधः कृताः । देवायद्यज्ञंतन्वानाऽअबध्नन्पुरुषंपशुं ॥
 यज्ञेनयज्ञमयजंतदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् । तेहनाकैमहिमानः सचंतयत्रपूर्वेसाध्याः संतिदेवाः ॥ ३ ॥ १ ॥

॥ पवमानप्रारंभः ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ हरिः ॐ ॥ स्वादिष्ठयामदिष्ठयापर्वस्वसोमधारया । इंद्रायुपातवेसुतः ॥ रक्षोहाविश्वचर्षणि
 रभियोनिमयोहतं । द्रुणासधस्थमासदत् ॥ वरिवोधातमोभवमंहिष्ठोवृत्रहन्तमः । पर्षिराधोमघोना ॥ अभ्यर्षमहाना

देवानां वीति मंधसा । अभिवाजमुतश्रवः ॥ त्वामच्छाचरामसितदिदर्थेदिवेदिवे । इंदोत्वेनऽआशसः ॥ १ ॥ पुनातिते
 परिस्तुतंसोसंसूर्यस्य दुहिता । वारेणशश्वतातना ॥ तमीमर्षीः समर्यऽआगृभ्णंतियोषणोदश । स्वसारः पार्येदिवि ॥
 तमीहिन्वंत्यग्रुवोधमतिवाकुरंदति ॥ त्रिधातुवारणमधु ॥ अभीक्ष्ममध्याऽउतश्रीणंतिधेनवः शिशु ॥ सोममिंद्रायपा
 तवे ॥ अस्येदिंद्रोमदेष्वा विश्वावृत्राणिजिघ्रते । शूरोमघाचमंहते ॥ २ ॥ पवस्वदेववीरतिपवित्रंसोमरंह्या । इंद्रमिंद्रो
 वृषाविश ॥ आवच्यस्वमहिप्सरोवृषेदोद्युम्नवत्तमः । आयोनिधर्णसिःसदः ॥ अधुक्षतप्रियमधुधारासुतस्यवेधसः ।
 अपोवसिष्टसुक्रतुः ॥ महांतैत्वामहीरन्वापोऽअर्षेति सिंधवः । यद्गोभिर्वासयिष्यसे ॥ समुद्रोऽअप्सुमामृजेविष्टंभोध
 रुणोदिवः । सोमःपवित्रेऽअस्मयुः ॥ ३ ॥ अचिक्रददृषाहरिर्महान्मित्रोनदर्शतः । संसूर्येणरोचते ॥ गिरस्तऽइंद्रऽ
 ओजसामर्मज्यंतैऽअपस्युवः । याभिर्मदायुशुंभसे ॥ तंत्वामदायुष्वयऽउलोककृत्तुमीमहे । तवप्रशस्तयोमहीः ॥
 अस्मभ्यमिंदविंद्रयुर्मध्वःपवस्वधारया । पर्जन्योवृष्टिमाँऽइव ॥ गोषाऽइंदोनृषाऽअस्यश्वसावाजसाऽउत । आत्माय
 ज्ञस्यपूर्यः ॥ ४ ॥ एषदेवोऽअमर्त्यःपर्णवीरिवदीयति । अभिद्रोणान्यासद ॥ एषदेवोविपाकृतोतिह्वरांसिधावति ।
 पवमानोऽअदाभ्यः ॥ एषदेवोविपन्युभिःपवमानऽऋतायुभिः । हरिर्वाजायमृज्यते ॥ एषविश्वानिवायशूरोयन्निव
 सत्वभिः । पवमानःसिषासति ॥ एषदेवोरथर्यतिपवमानोदशस्यति । आविष्कृणोतिवग्वनुं ॥ ५ ॥ एषविप्रैरभिष्टु

तोपोदेवोविगाहते । दधद्रत्नानिदाशुषे ॥ एषदिवंविधावतितिरोरजांसिधारया । पर्वमानःकर्निक्रदत् ॥ एषदिवंव्या
 सरत्तिरोरजांस्यस्पृतः । पर्वमानःस्वध्वरः ॥ एषप्रत्नेनजन्मनादेवोदेवेभ्यःसुतः । हरिःपवित्रेऽर्षति ॥ एषउस्यपुरु
 व्रतो जज्ञानोजनयन्निषः । धारयापवतेसुतः ॥ ६ ॥ सनाचसोमजेषिचपर्वमानमहिश्रवः । अथानोवस्यसस्कृधि ॥
 सनाज्योतिःसनास्वविश्वाचसोमसौभगा । अथानो ॥ सनादक्षमुतक्रतुमपसोममृधोजहि । अथानो ॥ पर्वीतारः
 पुनीतनसोममिन्द्रायपातवे । अथानो ॥ त्वंसूर्येनऽआभजतवक्रत्वातवोतिभिः । अथानो ॥ ७ ॥ तवक्रत्वातवोति
 भिर्ज्योक्पश्येमसूर्ये । अथानो ॥ अभ्यर्षस्वायुधसोमद्विबर्हसरयि । अथानो ॥ अभ्यर्षानपच्युतोरयिसमत्सुसा
 सहिः । अथानो ॥ त्वांयज्ञैरवीवृधन्पर्वमानविधर्मणि । अथानो ॥ रयिनश्चित्रमश्विनमिन्दोविश्वायुमाभर ।
 अथानो ॥ ८ ॥ समिद्धोविश्वतस्पतिःपर्वमानोविराजति । प्रीणन्वृषाकर्निक्रदत् ॥ तनूनपात्पर्वमानःशृंगेशि
 शानोऽर्षति । अंतरिक्षेणरारजत् ॥ ईळेन्यःपर्वमानोरयिर्विराजतिद्युमान् । मधोर्धाराभिरोजसा ॥ बर्हिःप्राचीन
 मोजसा पर्वमानस्तृणन्हारिः । देवेषुदेवऽईयते ॥ उदातैर्जिहतेबृहद्धारोदेवीर्हिरण्ययीः । पर्वमानेनसुष्टुताः ॥ ९ ॥ सुशिल्पे
 बृहतीमहीपर्वमानोवृषण्यति । नक्तोषासानदर्शते ॥ उभादेवानुचक्षसाहोतारोदैव्याहुवे । पर्वमानऽइन्द्रोवृषा ॥ भार
 तीपर्वमानस्यसरस्वतीळामही । इमनोयज्ञमागमन्तिस्त्रोदेवीःसुपेशसः ॥ त्वष्टारमग्रजांगोपांपुरोयावानमाहुवे । इंदुरि

द्रोवृषाहरिःपवमानःप्रजापतिः ॥ वनस्पतिपवमानमध्वासमङ्धिधारया । सहस्रंवल्लंहरितंभ्राजमानंहिरण्ययं ॥
विश्वेदेवाःस्वाहाकृतिपवमानस्यागत । वायुर्बृहस्पतिःसूर्योऽग्निरिन्द्रःसजोषसः ॥ १० ॥ मंद्रयासोमधारयावृषापवस्व
देवयुः । अव्योवारैष्वस्मयुः ॥ अभित्यंमद्यंमदुमिंदुविंदुऽइतिक्षर । अभिवाजिनोऽअर्वतः ॥ अभित्यंपूर्व्यमदैसुवा
नोऽअर्षपवित्रऽआ । अभिवाजमुतश्रवः ॥ अनुद्रप्सासऽइंदव आपोनप्रवतासरन् । पुनानाऽइंद्रमाशत ॥ यमत्यमि
ववाजिनैमृजंतियोषणोदश । वनेक्रीळंतमत्यविं ॥ ११ ॥ तंगोभिर्वृषणंरसंमदायदेववीतये । सुतंभरायसंसृज ॥ देवो
देवायुधार्येद्रायपवतेसुतः । पयोयदस्यपीपयत् ॥ आत्मायज्ञस्यरंहासुष्वाणःपवतेसुतः । प्रलंनिपाति काव्यं ॥ एवा
पुनानाऽइंद्रयुर्मदमदिष्ठवीतये । गुहाचिदधिषेगिरः ॥ १२ ॥ असृग्रमिंदवःपथाधर्मनृतस्यसुश्रियः । विद्वानाऽअस्य
योजनं ॥ प्रधारामध्वोऽअग्नियोमहीरपोविगाहते । हविर्हविष्पुवंद्यः ॥ प्रयुजोवाचोऽअग्नियोवृषावचक्रदद्वनै । सद्मा
भिसत्योऽअध्वरः ॥ परित्काव्याकविर्नृणावसानोऽअर्षति । स्वर्वाजीसिषासति ॥ पवमानोऽअभिस्पृधोविशो
राजैवसीदति । यदीमृण्वंतिवेधसः ॥ १३ ॥ अव्योवारेपरिप्रियोहरिर्वनैषुसीदति । रेभोवनुष्यतेमती ॥ सवायुमिंद्र
मश्विनासाकंमदेनगच्छति । रणायोऽअस्यधर्मभिः ॥ आमित्रावरुणाभगुंमध्वःपवंतऽऊर्मयः । विद्वानाऽअस्यश
कर्मभिः ॥ अस्मभ्यरोदसीरयिमध्वोवाजस्यसातये । श्रवोवसूनिंसंजितं ॥ १४ ॥ एतेसोमाऽअभिप्रियमिंद्रस्यकामं

मक्षरन् । वर्धतोऽस्य वीर्यं ॥ पुनानासश्च मूषदोगच्छतो वायुमश्विना । तेनोधांतु सुवीर्यं ॥ इंद्रस्य सोमराधसे पुनानो
हार्दिचोदय । ऋतस्य योनिमासदं ॥ मृजंतित्वादशक्षिपो हि न्वंतिसप्तधीतयः । अनुविप्राऽअमादिषुः ॥ देवेभ्यस्त्वा
मदायकं सृजानमतिमेष्यः । संगोभिर्वासयामसि ॥ १५ ॥ पुनानः कलशेषावस्त्राण्यरुषो हरिः । परिगव्यान्यव्यत ॥
मघोनऽआपवस्वनोजहिविश्वाऽअपद्विषः । इंद्रो सखायमाविश ॥ वृष्टिं दिवः परिस्रव ह्युन्नपृथिव्याऽअधि । सहोनः
सोमपत्सुधाः ॥ नृचक्षसं त्वावयमिंद्रपीतं स्वर्विदं । भक्षीमहि प्रजामिषं ॥ १६ ॥ परिप्रियादिवः कविर्वयांसि नृह्योर्हितः ।
सुवानो यातिकविक्रतुः ॥ प्रप्रक्षयाय पन्यसे जनाय जुष्टोऽअद्रुहः । वीत्यर्षच निष्ठया ॥ ससूनुर्मातरा शुचिर्जातो जातेऽअ
रोचयत् । महान्महीऽऽकृता वृधा ॥ ससप्तधीतिभिर्हितो नृह्योऽअजिन्वदद्रुहः । यांऽएकमक्षिवा वृधुः ॥ ताऽअभिसंतु म
स्तृतं महेयुवानमादधुः । इंद्रुमिंद्रतव व्रते ॥ १७ ॥ अभिवह्निर्मर्त्यः सप्तपश्यति वावहिः । क्रिर्विदेवी रतर्पयत् ॥ अवा
कल्पेषु नः पुमस्तमांसि सोमयोध्या । तानि पुनानजंघनः ॥ नूनव्यसेन वीर्यसे सुक्ताय साधया पथः । प्रत्नवद्रोचयारुचः ॥
पवमानमहिश्च वोगामश्वैरासि वीरवत् । सनामेधांसनास्वः ॥ १८ ॥ प्रस्वानासोरथा इवार्वातो नश्रवस्यवः । सोमांसो
रायेऽअक्रमुः ॥ हिन्वानासोरथाऽइव दधन्विरेगभस्त्योः । भरांसः कारिणामिव ॥ राजानो न प्रशस्तिभिः सोमांसो गो
भिरंजते । यज्ञो न सप्तधा तृभिः ॥ परिसुवानासऽइंद्रो मदाय बर्हणा गिरा । सुताऽअर्षतिधारया ॥ आपानासो विवस्व

पवमान
॥५॥

पंचसूक्त
अ. १

तोजनंतऽउषसोभगं । सूरऽअण्वंवितन्वते ॥ १९ ॥ अपद्वारामतीनांप्रत्नाऽऋण्वंतिकारवः । वृष्णोहरसऽआयवः ॥
समीचीनासऽआसतेहोतारःसप्तजामयः । पदमेकस्यपिप्रतः ॥ नाभानाभिन्नऽआदेदेचक्षुश्चित्सूर्येसचा । कवेरपत्य
मादुहे ॥ अभिप्रियादिवस्पदमध्वर्युभिर्गुहाहितं । सूरःपश्यतिचक्षसा ॥ २० ॥ उपास्मैगायतानरःपवमानायेंदवे ।
अभिदेवाँऽइयक्षते ॥ अभितेमधुनापयोथर्वाणोऽअशिश्रयुः । देवंदेवायदेवयु ॥ सनःपवस्वशंगवेशंजनायशमवैते ॥
शंराजन्नोषधीभ्यः ॥ बभ्रवेनुस्वतवसेऽरुणायदिविस्पृशे । सोमायगाथमर्चत ॥ हस्तच्युतेभिरद्रिभिःसुतंसोमपुनी
तन । मधावाधावतामधु ॥ २१ ॥ नमसेदुपसीदतदध्वेदुभिश्चीणीतन । इंदुमिंद्रेदधातन ॥ अमित्रहाविचर्षणिःपव
स्वसोमशंगवे । देवेभ्योऽअनुकामकृत् ॥ इंद्रायसोमपातवेमदायपरिषिच्यसे । मनश्चिन्मनसस्पतिः ॥ पवमानसुवी
र्यैरयिसोमरिरीहिनः । इंदुविंद्रेणनोयुजा ॥ २२ ॥ सोमाऽअसृग्रमिंदवःसुताऽऋतस्यसादने । इंद्रायमधुमत्तमाः ॥ अभि
विप्राऽअनूषतगावोवत्संनमातरः । इंद्रंसोमस्यपीतये ॥ मदच्युत्क्षेतिसादनेसिंधोरूर्माविपुश्चित् । सोमोगौरीऽअधिश्चि
तः ॥ दिवोनाभाविचक्षुणोऽव्योवारैमहीयते । सोमोयःसुक्रतुःकविः ॥ यःसोमःकलशेष्वाँऽअंतःपवित्रऽआहितः ।
तमिंदुःपरिषस्वजे ॥ २३ ॥ प्रवाचमिंदुरिष्यतिसमुद्रस्याधिविष्टपि । जिन्वन्कोशमधुश्रुतं ॥ नित्यस्तोत्रोवनस्पति
धीनामंतःसबर्दुघः । हिन्वानोमानुषायुगा ॥ अभिप्रियादिवस्पदासोमोहिन्वानोऽअर्षति । विप्रस्यधारयाकविः ॥

॥५॥

आपवमानधारयरयिसहस्रवर्चसं । अस्मेऽइंदोस्वाभुवं ॥ २४ ॥ ॥ इतिपवमानप्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥
 ॥ हरिः ॐ ॥ सोमःपुनानोऽअर्षतिसहस्रधारोऽअत्यविः । वायोरिंद्रस्यनिष्कृतं ॥ पवमानमवस्यवोविप्रमभिप्र
 गायत । सुष्वाणंदेववीतये ॥ पवतेवाजसातयेसोमाःसहस्रपाजसः । गृणानादेववीतये ॥ उतनोवाजसातयेपवस्व
 बृहतीरिषः । द्युमदिंदोसुवीर्यं ॥ तेनःसहस्रिणंरयिंपवतामासुवीर्यं । सुवानादेवासऽइंदवः ॥ १ ॥ अत्याहियानान
 हेतुभिरसृग्रंवाजसातये । विवारमव्यमाश्वः ॥ वाश्राऽअर्षतींदवोऽभिवत्संनधेनवः । दधन्विरेगभस्त्योः ॥ जुष्टऽइं
 द्रायमत्सरःपवमानकनिक्रदत् । विश्वाऽअपद्विषोजहि ॥ अपघ्नतोऽअराव्णःपवमानाःस्वर्दशः । योनावृतस्यसीदत
 ॥ २ ॥ परिप्रासिष्यदत्कविःसिंधोरूर्मावधिश्चितः । कारंविभ्रंतपुरुस्पृहं ॥ गिरायदीसबध्वःपंचव्राताऽअपस्यवः ।
 पुरिष्कृण्वंतिधर्णसिं ॥ आदस्यशुष्मिणोरसेविश्वेदेवाऽअमत्सत । यदीगोभिर्वसायते ॥ निरिणानोविधावतिजहृच्छ
 र्याणितान्वा । अत्रासंजिघ्रतेयुजा ॥ नक्षीभिर्योविवस्वतःशुभ्रो नमामृजेयुवा । गाःकृण्वानोननिर्णिजं ॥ ३ ॥ अति
 श्रितीतिरश्चतागव्याजिगात्यण्व्या । वृष्टुमियतिर्यंविदे ॥ अभिक्षिपःसमग्मतमर्जयतीरिषस्पतिं । पृष्ठागृभ्णतवाजिनः ॥
 परिदिव्यानिमर्मृशद्विश्वा निसोमुपार्थिवा । वसूनियाह्यस्मयुः ॥ ४ ॥ एषधियायात्यण्व्याशूरोरथेभिराशुभिः । गच्छ
 न्निंद्रस्यनिष्कृतं ॥ एषपुरुधियायतेबृहतेदेवतातये । यत्रामृतासआसते ॥ एषहितोविनीयतेऽतःशुभ्रावतापथा । यदी

पवमान

॥६॥

पंचसूक्त

अ० १

तुंजंतिभूर्णयः ॥ एषशृंगाणिदोधुवच्छिशीतेयूथ्योऽवृषा । नृग्णादधानऽओजसा ॥ एषरुक्मिभिरीयतेवाजीशुभ्रे
भिरंशुभिः । पतिःसिंधूनांभवन् ॥ एषवसूनिपिबुनापरुषाययिवाँऽअति । अवशादैषुगच्छति ॥ एतंमृजंतिमर्ज्यमु
पद्रोणेष्वायवः । प्रचक्राणंमहीरिषः ॥ एतमुत्पदशक्षिपोमृजंतिसप्तधीतयः । स्वायुधंमदिन्तमं ॥ ५ ॥ प्रतंसोतारऽ
ओण्योऽरसंमदायघृष्वये । सर्गोनतकत्येतशः ॥ ऋत्वादक्षस्यरथ्यमपोवसानुमंधसा । गोषामण्वेषुसश्चिम ॥ अनस
मप्सुदुष्टरंसोमपवित्रऽआसृज । पुनीहींद्रायपातवे ॥ प्रपुनानस्यचेतसासोमःपवित्रेऽअर्षति । ऋत्वासधस्थमासदत् ॥
प्रत्वानमोभिरिंद्वइंद्रसोमाऽअसृक्षत । महेभरायकारिणः ॥ पुनानोरूपेऽअव्ययेविश्वाऽअर्षन्नभिश्चियः । शूरोनगो
षुतिष्ठति ॥ दिवोनसानुपिप्युषीधारासुतस्यवेधसः । वृथापवित्रेऽअर्षति ॥ त्वंसोमविपश्चितंतनापुनानऽआयुषु ।
अव्योवारंविधावसि ॥ ६ ॥ प्रनिम्नेनैवसिंधवोघ्नंतोवृत्राणिभूर्णयः । सोमाऽअसृग्रमाश्वः ॥ अभिसुवानासऽइंद्रो
वृष्टयःपृथिवीमिव । इंद्रंसोमासोऽअक्षरन् ॥ अत्यूर्मिर्मत्सरोमदुःसोमःपवित्रेऽअर्षति । विघ्ननरक्षांसिदेवयुः ॥ आक
लशेषुधावतिपवित्रेपारिबिच्यते । उक्थैर्यज्ञेषुवर्धते ॥ अतित्रीसोमरोचनारोहन्नभ्राजसेदिवं । इष्णन्सूर्यनचोदयः ॥
अभिविप्राऽअनूषतमूर्धन्यज्ञस्यकारवः । दधानाश्चक्षसिप्रियं ॥ तमुत्वावाजिनंनरोधीभिर्विप्राऽअवस्यवः । मृजंति
देवतांतये ॥ मधोर्धारांमनुक्षरतीव्रःसधस्थमासदः । चारुर्ऋतायपीतये ॥ ७ ॥ परिसुवानोगिरिष्ठाःपवित्रेसोमोऽअक्षाः ।

॥६॥

मर्देषुसर्वधाऽअसि ॥ त्वंविप्रस्त्वंकविर्मधुप्रजातमंधसः । मर्देषु० ॥ तवविश्वेसजोषसोदेवासःपीतिमाशत । मर्देषु० ॥
आयोविश्वानिवायावसूनिहस्तयोर्दधे ॥ मर्देषु० ॥ यऽइमेरोदसीमहीसमातरैवदोहते । मर्देषु० ॥ परियोरो
दसीऽउभेसद्योवाजैभिरर्षति । मर्देषु० ॥ सशुष्मीकलशेष्वापुनानोऽअचिक्रदत् । मर्देषु० ॥ ८ ॥ यत्सोम
चित्रमुक्थ्यैदिव्यं पार्थिवं वसु । तन्नः पुनानऽआभर ॥ युवंहिस्थः स्वर्पतीऽइंद्रश्चसोमगोपती । ईशानापिप्यतंधियः ॥
वृषापुनानऽआयुषुस्तनयन्नधिबर्हिषि । हरिः सन्योनिमासदत् ॥ अवावशंतधीतयोवृषभस्याधिरेतसि । सूनोर्वत्सस्य
मातरः ॥ कुविद्वृषण्यंतीभ्यः पुनानोगर्भमादधत् । याः शुक्रंदुहतेपयः ॥ उपशिक्षापतस्थुषोभियसुमार्धेहिशत्रुषु ।
पर्वमानविदारयि ॥ निशत्रोः सोमवृषण्यं निशुष्मं निवयस्तिर । दूरेवासतोऽअंतिवा ॥ ९ ॥ प्रकविर्देववीतयेऽव्यो
वारैभिरर्षति । साह्वान्विश्वाऽअभिस्पृधः ॥ सहिष्माजरितृभ्यऽआवाजंगोमैतमिन्वति । पर्वमानः सहस्रिणं ॥ परि
विश्वानिचेतसामृशसेपवसेमती । सनः सोमश्रवोविदः ॥ अभ्यर्षवृहद्यशोमघवज्ज्योध्रुवरयि । इषंस्तोतृभ्यऽआभर ॥
त्वंराजैवसुव्रतोगिरः सोमाविवेशिथ । पुनानोवहेऽअद्भुत ॥ सवाहिरप्सुदुष्टरोमृज्यमानोगर्भस्त्योः । सोमश्चमूषुसी
दति ॥ क्रीलुर्मखोनमैहयुः पवित्रं सोमगच्छसि । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यं ॥ १० ॥ एतेधावन्तींदवः सोमाऽइंद्रायघृष्वयः । मत्स
रासः स्वर्विदः ॥ प्रवृण्वन्तोऽअभियुजः सुष्वयेवरिवोविदः । स्वयंस्तोत्रेवयस्कृतः ॥ वृथाक्रीळंतऽइंदवः सधस्थमभ्ये

पवमान

॥७॥

पंचसूक्त

अ० २

क॒मि॒त् । सि॒न्धो॒रु॒र्मा॒व्य॒रक्ष॒न् ॥ ए॒ते॒वि॒श्वानि॒वा॒र्या॒प॒व॒मा॒ना॒सऽआ॒श॒त । हि॒ता॒न॒स॒प्त॒यो॒रथे ॥ आ॒स्मि॒न्पि॒शं॒गमि॒द॒वो॒द
धा॒ता॒वे॒न॒मा॒दि॒शे । योऽअ॒स्म॒भ्य॒म॒रा॒वा ॥ ऋ॒भु॒र्न॒र॒थ्यं॒न॒वं॒द॒धा॒ता॒के॒त॒मा॒दि॒शे । शु॒क्राः॒प॒व॒ध्व॒म॒र्ण॒सा ॥ ए॒तऽउ॒त्येऽअ॒वी
व॒श॒न्का॒ष्ठा॒वा॒जि॒नोऽअ॒क्र॒त । सु॒तः॒प्रा॒सा॒वि॒षु॒र्म॒तिं ॥ ११ ॥ ए॒ते॒सो॒मा॒सऽआ॒श॒वो॒र॒था॒इ॒व॒प्र॒वा॒जि॒नः । स॒र्गाः॒सृ॒ष्टाऽअ
हे॒ष॒त ॥ ए॒ते॒वा॒ताऽइ॒वो॒र॒वः॒प॒र्ज॒न्य॒स्ये॒व॒वृ॒ष्टयः । अ॒ग्ने॒रि॒व॒भ्र॒मा॒वृ॒था ॥ ए॒ते॒पू॒ता॒वि॒प॒श्चि॒तः॒सो॒मा॒सो॒द॒ध्या॒शि॒रः । वि॒पा
व्या॒न॒शु॒र्धियः ॥ ए॒ते॒मृ॒ष्टाऽअ॒म॒र्त्याः॒स॒सृ॒वां॒सो॒न॒श॒श्र॒मुः । इ॒य॒क्षं॒तः॒प॒थो॒र॒जः ॥ ए॒ते॒पृ॒ष्ठा॒नि॒रो॒द॒सो॒र्वि॒प्र॒य॒न्तो॒व्या॒न॒शुः ।
उ॒ते॒द॒मु॒त्त॒मं॒र॒जः ॥ तं॒तुं॒त॒न्वा॒न॒मु॒त्त॒म॒म॒नु॒प्र॒व॒तऽआ॒श॒त । उ॒ते॒द॒मु॒त्त॒मा॒य्यं । त्वं॒सो॒म॒प॒णि॒भ्यऽआ॒व॒सु॒ग॒व्या॒नि॒धा॒र॒यः ।
त॒तं॒तं॒तुं॒म॒चि॒क्र॒दः ॥ १२ ॥ सो॒माऽअ॒सृ॒ग्र॒मा॒श॒वो॒म॒धो॒र्म॒द॒स्य॒धा॒र॒या । अ॒भि॒वि॒श्वानि॒का॒व्या ॥ अ॒नु॒प्र॒त्ना॒सऽआ॒य॒वः
प॒दं॒न॒वी॒योऽअ॒क्र॒मुः । रु॒चे॒ज॒नं॒त॒सूर्यं ॥ आ॒प॒व॒मा॒न॒नो॒भ॒रा॒र्योऽअ॒दा॒शु॒षो॒ग॒यं । कृ॒धि॒प्र॒जा॒व॒ती॒रि॒षः ॥ अ॒भि॒सो॒मा॒सऽ
आ॒य॒वः॒प॒व॒ते॒म॒द्यं॒म॒दं । अ॒भि॒को॒शं॒म॒धु॒श्रु॒तं ॥ सो॒मोऽअ॒र्ष॒ति॒ध॒र्ण॒सि॒र्द॒धा॒नऽइ॒न्द्रि॒यं॒र॒सं । सु॒वी॒रोऽअ॒भि॒श॒स्ति॒पाः । इ॒न्द्रा
य॒सो॒म॒प॒व॒से॒दे॒वे॒भ्यः॒स॒ध॒मा॒द्यः । इ॒न्द्रो॒वा॒जं॒सि॒षा॒स॒सि ॥ अ॒स्य॒पी॒त्वा॒म॒दा॒ना॒मि॒न्द्रो॒वृ॒त्रा॒ण्य॒प्र॒ति । ज॒घा॒न॒ज॒घ॒न॒ञ्च॒नु ॥ १३ ॥
प्र॒सो॒मा॒सोऽअ॒ध॒न्वि॒षुः॒प॒व॒मा॒ना॒सऽइ॒न्द्र॒वः । श्री॒णा॒नाऽअ॒प्सु॒मृ॒ज॒त ॥ अ॒भि॒गा॒वोऽअ॒ध॒न्वि॒षु॒रा॒पो॒न॒प्र॒व॒ता॒य॒तीः । पु॒ना
नाऽइ॒न्द्र॒मा॒श॒त ॥ प्र॒प॒व॒मा॒न॒ध॒न्व॒सि॒सो॒मै॒द्रा॒य॒पा॒त॒वे । नृ॒भि॒र्य॒तो॒वि॒नी॒य॒से ॥ त्वं॒सो॒म॒नृ॒मा॒द॒नः॒प॒व॒स्व॒च॒र्ष॒णी॒स॒हे । स॒स्ति

॥७॥

र्योऽनुमाद्यः ॥ इंदोयदद्रिभिः सुतः पवित्रं परिधावसि । अरुमिंद्रस्य धाम्ने ॥ पर्वस्ववृत्रहन्तमो कथेभिरनुमाद्यः ।
 शुचिः पावकोऽअद्भुतः ॥ शुचिः पावकऽउच्यते सोमः सुतस्य मध्वः । देवावीरघशंसुहा ॥ १४ ॥ पर्वस्वदक्षसाधनो दे-
 वेभ्यः पीतये हरे । मरुद्ध्यो वायवे मदः ॥ पर्वमानधिया हितोऽभियो निंक निंक दत् । धर्मणा वायुमाविश ॥ संदेवैः शोभ-
 ते वृषा कविर्यो नावधिप्रियः । वृत्रहा देववीतमः ॥ विश्वारूपाण्या विशन् पुनानो याति हर्यतः । यत्रामृतासऽआसते ॥
 अरुषोजनयुगिरः सोमः पवतऽआयुषक् । इंद्रंगच्छन्क विक्रतुः ॥ आपर्वस्वमदितमपवित्रं धारया कवे । अर्कस्य योनिमा-
 सदे ॥ १५ ॥ तममृक्षंत वाजिनमुपस्थेऽअदितेरधि । विप्रसोऽअण्व्याधिया ॥ तंगावोऽअभ्यनूषत सहस्रधारमक्षितं ।
 इंदुधर्तारमादिवः ॥ तं वेधां मेधया ह्यन्पर्वमानमधिद्यवि । धूर्णसिंभूरिं धाय सं ॥ तमह्यन्भुरिजोर्धिया संवसानं विवस्व-
 तः । पतिं वाचोऽअदाभ्यं ॥ तं सानावधिजामयो हरिं हिन्वंत्यद्रिभिः । हर्यतं भूरिचक्षसं ॥ तं त्वा हिन्वंति वेधसः पर्वमा-
 नगिरावृधं । इंदुविंद्राय मत्सरं ॥ १६ ॥ एष कविरभिष्टुतः पवित्रेऽअधितो शते । पुनानो घ्नन्नपस्त्रिधः ॥ एषऽइंद्राय
 वायवे स्वर्जित्परिषिच्यते । पवित्रे दक्षसाधनः ॥ एष नृभिर्विनीयते दिवो मूर्धा वृषा सुतः । सोमो वनेषु विश्ववित् ॥ एष
 गव्युरचिक्कदत्पर्वमानो हिरण्ययुः । इंदुः सत्राजिदस्तृतः ॥ एष सूर्येण हासते पर्वमानोऽअधिद्यवि । पवित्रे मत्सरो मदः ॥
 एष शुष्म्यसिष्यददं तरिक्षे वृषा हरिः । पुनानऽइंदुरिंद्रमा ॥ १७ ॥ एष वाजीहितो नृभिर्विश्वविन्मनसस्पतिः । अव्यो

पवमान

॥८॥

पंचमूक्त

अ. २

वारंविधावति ॥ एषपवित्रेऽअक्षरत्सोमोदेवेभ्यःसुतः । विश्वाधामान्याविशन् ॥ एषदेवःशुभायतेधियोनावमर्त्यः ।
वृत्रहादेववीतमः ॥ एषवृषाकनिऋदहशभिर्जामिभिर्यतः । अभिद्रोणानिधावति ॥ एषसूर्यमरोचयत्पर्वमानोविचर्ष
णिः । विश्वाधामानिविश्ववित् ॥ एषशुष्म्यदाभ्यःसोमःपुनानोऽअर्षति । देवावीरघशंसहा ॥ १८ ॥ प्रास्यधाराऽअ
क्षरन्वृष्णःसुतस्यौजसा । देवाऽअनुप्रभूषतः ॥ सप्तिमृजंतिवेधसोगृणंतःकारवोगिरा । ज्योतिर्जज्ञानमुक्थ्यं ॥ सुबहा
सोमतानितेपुनानायप्रभूवसो । वर्धासमुद्रमुक्थ्यं ॥ विश्वावसूनिंसंजयन्पर्वस्वसोमधारया । इनुद्वेषांसिसध्यक् ॥
रक्षासुनोऽअररुषःस्वनात्समस्यकस्यचित् । निदोयत्रमुमुचमहे ॥ एंदोपार्थिवंरयिंदिव्यंपर्वस्वधारया । द्युमंतंशुष्ममा
भर ॥ १९ ॥ प्रधाराऽअस्यशुष्मिणोवृथापवित्रेऽअक्षरन् । पुनानोवाचमिष्यति ॥ इंदुर्हियानःसोतृभिर्मृज्यमानः
कनिऋदत् । इयतिवृग्नुमिंद्रियं ॥ आनःशुष्मैनृषाह्यवीरवतंपुरुस्पृहं । पर्वस्वसोमधारया ॥ प्रसोमोऽअतिधारयापर्व
मानोऽअसिष्यदत् । अभिद्रोणान्यासदं ॥ अप्सुत्वामधुमत्तमंहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः । इंदुर्विद्रायपीतये ॥ सुनोतामधुमत्तमं
सोममिंद्रायवज्रिणे । चारुंशर्धायमत्सरं ॥ २० ॥ प्रसोमासःस्वाध्यःपर्वमानासोऽअक्रमुः । रयिकृण्वंतिचेतनं ॥
दिवस्पृथिव्याऽअधिभवैदोद्युम्नवर्धनः । भवावाजानांपतिः ॥ तुभ्यंवाताऽअभिप्रियस्तुभ्यमर्षतिसिधंवः । सोमवर्ध
तितेमहः । आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यं । भवावाजस्यसंगथे ॥ तुभ्यंगावोघृतंपयोबभ्रौदुदुहेऽअक्षितं ।

॥८॥

वर्षिष्ठेऽधिसानवि ॥ स्वायुधस्य ते सुतो भुवनस्य पते वयं । इंदो सखित्वमुश्मसि ॥ २१ ॥ प्रसोमा सोमदच्युतः श्रवसे
 नो मघोनः । सुता विदथेऽअक्रमुः ॥ आदी त्रितस्य योषणो हरिं हिन्वंत्यद्रिभिः । इंदुमिंद्राय पीतये ॥ आदी हंसो यथा
 गुणं विश्वस्या वीवशन्मतिं । अत्योनगोभिरज्यते ॥ उभे सोमा वचा कशन्मृगो न तक्तोऽअर्षसि । सीदन्नृतस्य योनिमा ॥
 अभिगावोऽअनूषत योषा जारमिव प्रियं । अगन्नाजियथा हितं ॥ अस्मे धेहिद्युमद्यशो मघवन्मह्यं च । सनिमे धामुत
 श्रवः ॥ २२ ॥ प्रसोमा सो विपश्चितो पांनयैत्यूर्मयः । वना निमहिषाऽइव ॥ अभिद्रोणा निबभ्रवः शुक्राऽऽकृतस्य धारया ।
 वाजंगो मैतमक्षरन् ॥ सुताऽइंद्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः । सोमाऽअर्षति विष्णवे ॥ तिस्रो वाचऽउदीरते गावो मिमंति
 धेनवः । हरिरेति कनिक्कदत् ॥ अभिब्रह्मीरनूषत यहीर्कृतस्य मातरः । मर्मज्यंते दिवः शिशुं ॥ रायः समुद्रांश्चतुरोऽस्म
 भ्यं सोम विश्वतः । आपवस्व सहस्रिणः ॥ २३ ॥ प्रसुवानो धारया तने दुर्हिन्वानोऽअर्षति । रुजदृह्वा व्योजसा ॥ सुत
 ऽइंद्राय वायवे वरुणाय मरुद्भ्यः । सोमोऽअर्षति विष्णवे ॥ वृषाणं वृषभिर्यतं सुन्वंति सोममद्रिभिः । दुहंति शकमना पर्यः ॥
 भुव त्रितस्य मज्यो भुव दिंद्राय मत्सरः । संरूपैरज्यते हरिः ॥ अभीमृतस्य विष्टपं दुहते पृश्निमातरः । चारुप्रियतमं हविः ॥
 समैनमहुताऽइमा गिरोऽअर्षति सस्रुतः । धेनूर्वाश्रोऽअवीवशत् ॥ २४ ॥ आनः पवस्व धारया पवमान रयिं पृथुं । यथा
 ज्योतिर्विदासिनः ॥ इंदो समुद्रमील्य पवस्व विश्वमेजय । रायो धर्तान्ऽओजसा ॥ त्वया वीरेण वीरवोभिष्यामपृत

पवमान

॥२॥

पंचमूक्त

अ. २

न्यतः । क्षराणोऽभिवायं ॥ प्रवाजमिंदुरिष्यतिसिषासन्वाजसाऽऋषिः । व्रताविद्वानऽआयुधा ॥ तंगीभिर्वीचमीं
खयंपुनानंवासयामसि । सोमंजनस्यगोपतिं ॥ विश्वोयस्यव्रतेजनोदाधारधर्मणस्पतेः । पुनानस्यप्रभूवसोः ॥ २५ ॥
असर्जिरथ्योयथापवित्रेचम्वोःसुतः । कार्मन्वाजीन्यक्रमीत् ॥ सवहिःसोमजागृविःपवस्वदेववीरति । अभिकोशंम
धुश्रुतं ॥ सनोज्योतींषिपूर्व्यपवमानविरोचय । ऋत्वेदक्षायनोहिनु ॥ शुभमानऽऋतायुभिर्मृज्यमानोगर्भस्त्योः । पव
तेवारोऽअव्ययं ॥ सविश्वादाशुषेवसुसोमोदिव्यानिपार्थिवा । पवतामांतरिक्ष्या ॥ आदिवस्पृष्टमश्वयुर्गव्ययुःसोमरो
हसि । वीरयुःशंवसस्पते ॥ २६ ॥ ससुतःपीतयेवृषासोमःपवित्रेऽअर्षति । विघ्ननरक्षांसिदेवयुः ॥ सपवित्रेविचक्षणो
हरिरर्षतिधर्णसिः । अभियोनिंकनिक्रदत् ॥ सवाजीरोचनादिवःपवमानोविधावति । रक्षोहावारमव्ययं ॥ सत्रित
स्याधिसानविपवमानोऽअरोचयत् । जामिभिःसूर्यसह ॥ सवृत्रहावृषासुतोवरिवोविददाभ्यः । सोमोवाजमिवासर
त् ॥ सदेवःकविनेषितोऽभिद्रोणानिधावति । इंदुरिंद्रायमंहना ॥ २७ ॥ एषऽउस्यवृषारथोव्योवारैभिरर्षति । ग
च्छन्वाजंसहस्रिणं ॥ एतंत्रितस्ययोषणोहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः । इंदुमिंद्रायपीतये ॥ एतंत्यंहरितोदशमर्मज्यंतेऽअपस्यु
वः । याभिर्मदायुशुभते ॥ एषस्यमानुषीष्वाशयेनोविक्षुसीदति । गच्छन्जारोनयोषितं ॥ एषस्यमद्यौरसोवचष्टेदि
वःशिशुः । यऽइंदुर्वारमाविशत् ॥ एषस्यपीतयेसुतोहरिरर्षतिधर्णसिः । ऋद्वन्योनिमभिप्रियं ॥ २८ ॥ आशुरर्षवृ

॥२॥

हन्मतेपरिप्रियेणधाम्ना । यत्रदेवाऽइतिब्रवन् ॥ परिष्कृण्वन्ननिष्कृतंजनाययातयन्निषः । वृष्टिंदिवःपरिस्त्रव ॥ सुत
ऽएतिपवित्रऽआत्विषिंदधानऽओजसा । विचक्षाणोविरोचयन् ॥ अयंसयोदिवस्परिरघुयामापवित्रऽआ । सिंधो
रूर्माव्यक्षरत् ॥ आविवासन्परावतोऽअथोऽअर्वावतःसुतः । इंद्रायसिच्यतेमधु ॥ समीचीनाऽअनूषतहरिंहिन्वंत्याद्रि
भिः । योनावृतस्यसीदत ॥ २९ ॥ पुनानोऽअक्रमीदुभिविश्वामृधोविचर्षणिः । शुभंतिविप्रंधीतिभिः ॥ आयोनिम
रुणोरुहद्भमदिंद्रं वृषासुतः । ध्रुवेसदसिसीदति ॥ नूनोरयिमहामिंदोऽस्मभ्यंसोमविश्वतः । आपवस्वसहस्रिणं ॥ वि
श्वांसोमपवमानद्युम्नानीदुवाभर । विदाःसहस्रिणीरिषः ॥ सनःपुनानऽआभररयिस्तोत्रेसुवीर्यं । जरितुर्वर्धयागिरः ॥
पुनानऽइंदुवाभरसोमद्विबर्हंसरयिं । वृषन्निदोनऽउक्थ्यं ॥ ३० ॥ प्रयेगावोनभूर्णयस्त्वेषाऽअयासोऽअक्रमुः । घ्नतः
कृष्णामपत्वचं ॥ सुवितस्यमनामहेतिसेतुंदुराव्यं । साहांसोदस्युमव्रतं ॥ शृण्वेवृष्टेरिवस्वनःपवमानस्यशुष्मिणः ।
चरंतिविद्युतोदिवि ॥ आपवस्वमहीमिषंगोमदिंदोहिरण्यवत् । अश्वावद्वाजवत्सुतः ॥ सपवस्वविचर्षणऽआमहीरो
दसीपृण । उषाःसूर्योनरश्मिभिः ॥ परिणःशर्मयंत्याधारयासोमविश्वतः । सरारसेवविष्टपं ॥ ३१ ॥ जनयन्नरोचना
दिवोजनयन्नप्सुसूर्यं । वसानोगाऽअपोहरिः ॥ एषप्रत्नेनमन्मनादेवोदेवेभ्यस्परि । धारयापवतेसुतः ॥ वावृधानाय
तूर्वेयेपवतेवाजसातये । सोमाःसहस्रपाजसः ॥ दुहानःप्रत्नमित्पयःपवित्रेपरिषिच्यते । क्रंदन्देवाऽअजीजनन् ॥

पवमान

॥१०॥

पंचमूक्त
अ० ३

अभिविश्वा॑नि॒वा॒र्याभि॒दे॒वाँऽऽक्र॑तावृ॒धः । सोम॑पु॒नानो॑ऽअ॒र्षति ॥ गोम॑न्नःसोम॒वीर॑वृ॒दश्वा॑वृ॒द्वाज॑वत्सु॒तः । पर्व॑स्वबृ॒हती॒रिषः ॥३२॥ योऽअ॒त्य॑इ॒वमृ॑ज्यतेगोभिर्म॒दाय॑हर्य॒तः । तंगी॑भिर्वी॒सयाम॑सि ॥ तन्नो॑विश्वा॑ऽअ॒वस्यु॑वो॒गिरः॑ शु॒भंति॑पूर्व॒था । इ॒न्दुमि॑द्रा॒यपी॑तये ॥ पु॒नानो॑या॒तिहर्य॑तःसोमो॒गीभिः॑परि॒ष्कृतः ॥ विप्र॑स्यमे॒ध्याति॑थेः ॥ पर्व॑मानवि॒दार॒यिम॒स्मभ्य॑सो॒मसु॑श्रियं । इ॒दोस॒हस्र॑वर्च॒सं ॥ इ॒दुर॒त्यो॒नवा॑ज॒सृत्क॑नि॒क्रंति॑प॒वित्र॑ऽआ । यद॑क्षारति॒दे॒वयुः ॥ पर्व॑स्ववा॒जसा॑तयेविप्र॒स्यगृ॑णतोवृ॒धे । सोम॑रास्व॒सुवी॑र्यं ॥ ३३ ॥ ॥ इति॑पवमानेद्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

हरिःॐम् ॥ प्र॒णऽइ॒दोम॑हेत॒नऽऊ॒र्मि॒नवि॑भ्रद॒र्षसि । अ॒भिदे॒वाँऽअ॒यास्यः ॥ म॒तीजु॑ष्टो॒धिया॑हितःसोमो॒हिन्वे॑
प॒राव॑ति । विप्र॑स्य॒धार॑याक॒विः ॥ अ॒यंदे॒वेषु॑जागृ॒विःसु॑तऽए॒तिप॒वित्र॑ऽआ । सोमो॑या॒तिवि॑च॒र्षणिः ॥ स॒नःप॑वस्ववा॒ज॒युश्च॑क्रा॒णश्चा॑रु॒मध्व॑रं । ब॒र्हिष्माँ॑ऽआवि॒वास॑ति ॥ स॒नोभ॑गा॒यवा॑यवेविप्र॒वीरः॑स॒दावृ॑धः । सोमो॑दे॒वेष्व॑ाय॒मत् ॥ स॒नो
ऽअ॒द्यव॑सु॒त्तये॑क्र॒तुवि॑द्वा॒तुवि॑त्त॒मः । वा॒जंजे॑षि॒श्रवो॑बृ॒हत् ॥१॥ स॒पर्व॑स्वम॒दाय॑कंनृ॒चक्षा॑दे॒ववी॑तये । इ॒दुर्वि॑द्रा॒यपी॑तये ॥ स॒नोऽअ॒र्षाभि॑दू॒त्यं॑श्त्वामि॒द्राय॑तो॒शसे । दे॒वान्त॑स॒खिभ्य॑ऽआ॒वरं ॥ उ॒तत्वा॑म॒रुणं॑व॒यंगो॑भि॒रञ्जु॑मो॒मदा॑य॒कं । वि॒नोरा॑
येदु॒रोवृ॑धि ॥ अ॒त्यूप॒वित्र॑म॒क्रमी॑द्वा॒जीधु॑रंन॒याम॑नि । इ॒दुर्दे॒वेषु॑प॒त्यते ॥ स॒मी॒सखा॑योऽअ॒स्वर॑न्वने॒क्रीळं॑त॒मत्य॑विं । इ॒
दु॒नावा॑ऽअ॒नूष॑त ॥ तया॑प॒वस्व॑धा॒रया॑यया॒पीतो॑वि॒चक्ष॑से । इ॒दोस्तो॑त्रे॒सुवी॑र्यं ॥ २ ॥ अ॒सृग्रं॑दे॒ववी॑तयेत्या॒सःकृ॑त्वा॒ऽ

॥१०॥

इव । क्षरैतः पर्वतावृधः ॥ परिष्कृतासऽइंदवो योषैव पित्र्यावती । वायुं सोमाऽअसृक्षत ॥ एते सोमासऽइंदवः प्रयस्वन्त
 श्रमूसुताः । इन्द्रैवर्धतिकर्मभिः ॥ आधावतासुहस्त्यः शुक्रागृभ्णीतमंधिना । गोभिः श्रीणीतमत्सरं ॥ सर्पस्वधनं जय
 प्रयंताराधसोमहः । अस्मभ्यंसोमगातुवित् ॥ एतं मृजंति मर्ज्यं पर्वमानंदशक्षिपः । इन्द्राय मत्सरं मदं ॥ ३ ॥ अयासो
 मः सुकृत्यया महश्चिदभ्यवर्धत । मंदानऽउद्धृषायते ॥ कृतानीदस्य कर्त्वा चेत्ते दस्युतर्हणा । ऋणाच धृष्णुश्च यते ॥ आ
 त्सोमऽइंद्रियोरसो वज्रः सहस्रसाभुवत् । उक्थं यदस्य जायते ॥ स्वयं कविर्विधर्तारि विप्राय रत्नमिच्छति । यदीमर्मज्य
 ते धियः ॥ सिषासतूरयीणां वाजेष्वर्वतामिव । भरेषु जिग्युषामसि ॥ ४ ॥ तं त्वानृम्णानि बिभ्रतं सधस्थेषु महोदिवः ।
 चारुसुकृत्ययेमहे ॥ संवृक्तधृष्णुमुक्थ्यं महामहि व्रतं मदं । शतं पुरोरुरुक्षणि ॥ अतस्त्वारयि मभिराजानं सुक्रतोदिवः ।
 सुपर्णोऽअव्यथिर्भरत् ॥ विश्वस्माऽइत्स्वर्दशे साधारणं रजस्तुरं । गोपामृतस्य विर्भरत् ॥ अधा हिन्वानऽइंद्रियं ज्यायो
 महित्वमानशे । अभिष्टिकृद्विचर्षणिः ॥ ५ ॥ पर्वस्ववृष्टिमासु नोपामूर्मिदिवस्परि । अयक्ष्मा बृहती रिषः ॥ तया पव
 स्वधारया यया गावऽइहा गमन् । जन्यासऽउपनोगृहं ॥ घृतं पवस्वधारया यज्ञेषु देववीतमः । अस्मभ्यं वृष्टिमापव ॥ स
 नऽऊर्जे व्यथ्यं पवित्रं धावधारया । देवासः शृणवन् हि कै ॥ पर्वमानोऽअसिष्यद्द्रक्षांस्यपजं घनत् । प्रलवद्रोचयन् रुचः
 ॥ ६ ॥ उत्तेशुष्मासऽईरते सिंधोरूर्मे रिवस्वनः । वाणस्य चोदयापवि ॥ प्रसवेत्तऽउदीरते तिस्रो वाचो मखस्युवः । यद

पवमान

॥११॥

पंचसूक्त

अ. ३

व्युऽएषिसानवि ॥ अव्योवारेपरिप्रियंहरिंहिन्वंत्यद्रिभिः । पवमानंमधुश्रुतं ॥ आपवस्वमदिन्तमपवित्रंधारयाकवे ।
अर्कस्ययोनिमासदं ॥ सपवस्वमदिन्तमगोभिरंजानोऽअक्तुभिः । इंदुर्विद्रायपीतये ॥ ७ ॥ अध्वर्योऽअद्रिभिःसुतंसो
मपवित्रऽआसृज । पुनीहींद्रायपातवे ॥ दिवःपीयूषमुत्तमंसोममिंद्रायवज्रिणे । सुनोतामधुमत्तमं ॥ तवत्यऽइंदोऽ
अंधसोदेवामधोव्यैश्नते । पवमानस्यमरुतः ॥ त्वंहिसोमवर्धयन्त्सुतोमदायभूर्णये । वृषन्त्स्तोतारमूतये ॥ अभ्यर्षवि
चक्षणपवित्रंधारयासुतः । अभिवाजमुतश्रवः ॥ ८ ॥ परिद्युक्षःसनद्रयिर्भरद्वजैनोऽअंधसा । सुवानोऽअर्षपवित्रऽ
आ ॥ तवप्रत्नेभिरध्वभिरव्योवारेपरिप्रियः । सहस्रधारोयात्तना ॥ चरुर्नयस्तमीखयेदोनदानमीखय । वधैर्वधस्तवी
खय ॥ निशुष्ममिंदवेषांपुरुहूतजनानां । योऽअस्माँऽआदिदेशति ॥ शतनंऽइंदऽऊतिभिःसहस्रवाशुचीनां । पवस्व
मंहयद्रयिः ॥ ९ ॥ उत्तेशुष्मासोऽअस्थूरक्षोभिंदंतोऽअद्रिवः । नुदस्वयाःपरिस्पृधः ॥ अयानिजघ्निरोजसारथसंगेधने
हिते । स्तवाऽअविभ्युषाहृदा ॥ अस्यव्रतानिनाधृषेपवमानस्यदूह्या । रुजयस्त्वापृतन्यति ॥ तंहिन्वंतिमदच्युतंहरिं
नदीषुवाजिनं । इंदुमिंद्रायमत्सरं ॥ १० ॥ अस्यप्रत्नामनुद्युतंशुक्रंदुदुहेअह्वयः । पयःसहस्रसामृषिं ॥ अयंसूर्यऽइवोपह
गयंसरांसिधावति । सप्तप्रवतऽआदिवं ॥ अयंविश्वानितिष्ठतिपुनानोभुवनपरि । सोमोदेवोनसूर्यः ॥ परिणोदेववीत
येवाजाँऽअर्षसिगोमतः । पुनानऽइंदुर्विद्रयुः ॥ ११ ॥ यवयवनोऽअंधसापुष्टंपुष्टंपरिस्रव । सोमविश्वाचसौभगा ॥

॥११॥

इंदोयथातवस्तवोयथातेजातमंधसः । निबर्हिषिप्रियेसंदः ॥ उतनोगोविदंश्ववित्पवस्वसोमांधसा । मक्षूतमेभिरहभिः ॥
 योजिनातिनजीयतेहंतिशत्रुमभीत्य । सपवस्वसहस्रजित् ॥ १२ ॥ परिसोमंऽक्रुतंबृहदाशुःपवित्रेऽअर्षति । विघ्नन्
 रक्षांसिदेवयुः ॥ यत्सोमोवाजमर्षतिशतंधाराऽअपस्युवः । इंद्रस्यसख्यमाविशन् ॥ अभित्वायोषणोदशंजारंनकन्या
 नूषत । मृज्यसेसोमसातये ॥ त्वमिंद्रायविष्णवेस्वादुरिंदोपरिस्त्रव । नृन्तस्तोतृन्पाह्यंहसः ॥ १३ ॥ प्रतेधाराऽअस
 श्रतोदिवोनयंतिवृष्टयः । अच्छावाजंसहस्रिणं ॥ अभिप्रियाणिकाव्याविश्वाचक्षाणोऽअर्षति । हरिस्तुंजानऽआयुधा ॥
 समर्मृजानऽआयुभिरिभोराजैवसुव्रतः । श्येनोनवंसुषीदति ॥ सनोविश्वादिबोवसूतोपृथिव्याऽअधि । पुनानऽइंदुवा
 भर ॥ १४ ॥ तरत्समंदीधावतिधारासुतस्यांधसः । तरत्समंदीधावति ॥ उस्त्रावैदुवसूनांमर्तस्यदेव्यवसः । तरत्स ॥
 ध्वस्त्रयोःपुरुषंत्योरासहस्राणिददद्गहे । तरत्स ॥ आययोस्त्रिशतंतनासहस्राणिचददद्गहे ॥ तरत्स ॥ १५ ॥ पवस्वगोजि
 दंश्वजिद्विंश्वजित्सोमरण्यजित् । प्रजावद्रत्नमाभर ॥ पवस्वाद्भ्योऽअदाभ्यःपवस्वौषधीभ्यः । पवस्वधिषणाभ्यः ॥ त्वं
 सोमपवमानोविश्वानिदुरितातर । कविःसीदुनिबर्हिषि ॥ पवमानःस्वर्विंदोजायमानोभवोमहान् । इंद्रोविश्वंऽअभीद
 सि ॥ १६ ॥ प्रगायत्रेणगायतपवमानंविचर्षणिं । इंद्रुसहस्रचक्षसं ॥ तंत्वांसहस्रचक्षसमथोसहस्रभर्णसं । अतिवारमपा
 विषुः ॥ अतिवारान्पवमानोऽअसिष्यदत्कलशंऽअभिधावति । इंद्रस्यहार्द्याविशन् ॥ इंद्रस्यसोमराधसेशंपवस्ववि

पवमान

॥१२॥

पंचसूक्त

अ० ३

चर्षणे । प्रजावद्रेतऽआभर ॥ १७ ॥ अयावीतीपरिस्रवयस्तऽइंदोमदेष्वा । अवाहन्नवतीर्नव ॥ पुरःसद्यऽइत्थाधि
येदिवोदासायशंबरं । अधत्यंतुर्वशयदुं ॥ परिणोऽअश्वमश्वविहोमदिंदोहिरण्यवत् । क्षरांसहस्रिणीरिषः ॥ पवमा
नस्यतेवयंपवित्रमभ्युदतः । सुखित्वमावृणीमहे ॥ येतेपवित्रमूर्मयोभिक्षरंतिधारया । तेभिर्नःसोममृळय ॥ १८ ॥
सनःपुनानऽआभररयिवीरवतीमिषं । ईशानःसोमविश्वतः ॥ एतमुत्तंदशक्षिपोमृजंतिसिंधुमातरं । समादित्येभिर्
रुयत ॥ समिद्रेणोतवायुनासुतऽएतिपवित्रऽआ । संसूर्यस्यरश्मिभिः ॥ सनोभगायवायवेपूष्णेपवस्वमधुमान् । चा
रुमित्रेवरुणेच ॥ उच्चातेजातमंधसोदिविषद्भूम्याददे । उग्रंशर्ममहिश्रवः ॥ १९ ॥ एनाविश्वान्यर्यऽआद्युम्नानिमा
नुषाणां । सिषासंतोवनामहे ॥ सनऽइंद्राययज्यवेवरुणायमरुद्भ्यः । वरिवोवित्परिस्रव ॥ उपोषुजातमसुरंगोभिर्भृगं
परिष्कृतं । इंदुं देवाऽअयासिषुः ॥ तमिद्वर्धतुनोगिरोवत्संसंशिश्वरीरिव । यऽइंद्रस्यहृदंसनिः ॥ अर्षाणःसोमशंगवेधु
क्षस्वपिप्युषीमिषं । वर्धासमुद्रमुक्थ्यं ॥ २० ॥ पवमानोऽअजीजनद्विवश्चित्रंनतन्यतुं । ज्योतिर्वैश्वानरंबृहत् ॥ पव
मानस्यतेरसोमदोराजन्नदुच्छुनः । विवारमव्यमर्षति ॥ पवमानरसस्तवदक्षोविराजतिद्युमान् । ज्योतिर्विश्वंस्वर्दृशे ॥
यस्तेमदोवरण्यस्तेनापवस्वांधसा । देवावीरघशंसहा ॥ जघ्निर्वृत्रममित्रियंसस्त्रिर्वाजदिवेदिवे । गोषाऽउऽअश्वसाऽ
असि ॥ २१ ॥ संमिश्रोऽअरुषोभवसूपस्थाभिर्नधेनुभिः । सीदन्त्येनोनयोनिमा ॥ सपवस्वयऽआविथेद्रवृत्रायहं

॥१२॥

तवे । वृत्रिवासंमहीरपः ॥ सुवीरासोवयंधनाजयेमसोममीद्वः । पुनानोवर्धनोगिरः ॥ त्वोतासस्तवावसास्यामव
 न्वंतऽआमुरः । सोमव्रतेषुजागृहि ॥ अपघ्नन्पवतेमृधोऽपसोमोऽअरावणः । गच्छन्निद्रस्यनिष्कृतं ॥ २२ ॥ महोनो
 रायऽआभरपवमानजहीमृधः । रास्वैदोवीरवद्यशः ॥ नत्वाशतंचनहुतोराधोदित्संतमामिनन् । यत्पुनानोमख
 स्यसे ॥ पवस्वैदोवृषासुतःकृधीनोयशसोजने । विश्वाऽअपद्विषोजहि ॥ अस्यतेसख्येवयंतवैदोद्युन्नऽउत्तमे । सास
 ह्यामपृतन्युतः ॥ यातेभीमान्यायुधातिग्मानिसंतिधूर्वणे । रक्षासमस्यनोनिदः ॥ २३ ॥ एतेऽअसृग्रमिंदवस्तिरः
 पवित्रमाशवः । विश्वान्यभिसौभगा ॥ विघ्नंतोदुरितापुरुसुगातोकार्यवाजिनः । तनाकृण्वंतोऽअर्वते ॥ कृण्वंतोव
 रिवोगवेऽभ्यर्षतिसुष्टुतिं । इळामस्मभ्यैसंयतं ॥ असाव्यंशुर्मदायाप्सुदक्षोगिरिष्ठाः । श्येनोनयोनिमासदत् ॥ शुभ्र
 मंधोदेववातमप्सुधूतो नृभिःसुतः । स्वदेतिगावःपयोभिः ॥ २४ ॥ आदीमश्वंनहेतारोशूशुभंनमृताय । मध्वोरसं
 सधमादे ॥ यास्तेधारामधुश्रुतोऽसृग्रमिंदऽऊतये । ताभिःपवित्रमासदः ॥ सोऽअर्षेद्रायपीतयेतिरोरोमाण्यव्यया ।
 सीदन्योनावनेष्वा ॥ त्वमिंदोपरिस्त्रवस्वादिष्ठोऽअंगिरोभ्यः । वरिवोविद्धृतंपयः ॥ अयंविचर्षणिर्हितःपवमानः
 सचेतति । हिन्वानऽआप्यंबृहत् ॥ २५ ॥ एषवृषावृषव्रतःपवमानोऽअशस्तिहा । करद्वसूनिदाशुषे ॥ आपवस्व
 सहस्रिणैरयिंगोमतमश्विनं । पुरुश्चंद्रंपुरुस्पृहं ॥ एषस्यपरिषिच्यतेमर्मज्यमानऽआयुभिः । उरुगायःकविक्रतुः ॥

पवमान

॥१३॥

पंचसूक्त

अ० ३

सहस्रोतिःशुतामघोविमानोरजसःकविः । इंद्रायपवतेमदः ॥ गिराजातऽइहस्तुतऽइंदुरिंद्रायधीयते । वियोनावसता
विव ॥ २६ ॥ पवमानःसुतो नृभिःसोमोवाजमिवासरत् । चमूषुशक्मनासदं ॥ तं त्रिपृष्ठे त्रिवंधुरे रथेयुं जंतियातवे ।
ऋषीणां सप्तधीतिभिः ॥ तंसोतारोधनस्पृतमाशुंवाजाययातवे । हरिहिनोतवाजिनं ॥ आविशन्कलशुंसुतो विश्वाऽ
अर्षन्नभिश्चियः । शूरोनगोषुतिष्ठति ॥ आतऽइंदोमदायकंपयोदुहंत्यायवः । देवादेवेभ्योमधु ॥ २७ ॥ आनःसोमं
पवित्रऽआसृजतामधुमत्तमं । देवेभ्योदेवश्रुत्तमं ॥ एतेसोमाऽअसृक्षतगृणानाःश्रवसेमहे । मदिन्तमस्यधारया ॥
अभिगव्यानिवीतयेनृग्णापुनानोऽअर्षसि । सनद्वाजःपरिस्त्रव ॥ उत्तनोगोमतीरिषो विश्वाऽअर्षपरिष्टुभः । गृणानो
जमदग्निना ॥ पवस्ववाचोऽअग्रियःसोमचित्राभिरूतिभिः । अभिविश्वानिकाव्या ॥ २८ ॥ त्वंसमुद्रियाऽअपोग्रियो
वाचऽईरयन् । पवस्वविश्वमेजय ॥ तुभ्येमाभुवनाकवेमहिम्नेसोमतस्थिरे । तुभ्यमर्षतिसिंधवः ॥ प्रतेदिवोनवृष्ट-
योधारायंत्यसश्चतः । अभिशुक्रामुपस्तिरं ॥ इंद्रायेंदुपुनीतनोग्रंदक्षायसाधनं । ईशानंवीतिराधसं ॥ पवमान
ऽऋतःकविःसोमःपवित्रमासदत् । दधत्स्तोत्रेसुवीर्यं ॥ २९ ॥ आपवस्वसहस्रिणैरयिसोमसुवीर्यं । अस्मेश्रवांसिधा
रय ॥ इषमूर्जचपिन्वसऽइंद्रायमत्सरितमः । चमूष्वानिषीदसि ॥ सुतइंद्रायविष्णवेसोमःकलशैऽअक्षरत् । मधुमाऽ
अस्तुवायवे ॥ एतेऽअसृग्रमाशवोऽतिह्वरांसिबभ्रवः । सोमाऽऋतस्यधारया ॥ इंद्रं वर्धतोऽअमुरःकृण्वंतो विश्वमार्यं ।

॥१३॥

अप॒घ्न॒तोऽअ॒रा॒व्णः ॥ ३० ॥ सु॒ताऽअ॒नु॒स्व॒मा॒र॒जो॒भ्य॒र्ष॒ति॒ब॒भ्र॒वः । इ॒न्द्रं॒गच्छ॑न्त॒ऽइ॒न्द्र॒वः ॥ अ॒या॒प॒व॒स्व॒धा॒र॒या॒य॒या॒सू॒
 र्य॒म॒रो॒च॒यः । हि॒न्वा॒नो॒मा॒नु॒षी॒र॒पः ॥ अ॒यु॒क्त॒सू॒रऽए॒त॒शं॒प॒व॒मा॒नो॒म॒ना॒व॒धि॒ । अ॒न्त॒रि॒क्षे॒ण॒या॒त॒वे ॥ उ॒त॒त्या॒ह॒रि॒तो॒द॒श॒
 सू॒रोऽअ॒यु॒क्त॒या॒त॒वे । इ॒न्दु॒रि॒न्द्रऽइ॒ति॒ब्रु॒वन् ॥ प॒री॒तो॒वा॒य॒वे॒सु॒तं॒गि॒रऽइ॒न्द्रा॒य॒म॒त्स॒रं । अ॒व्यो॒वा॒रे॒षु॒सि॒च॒त ॥ ३१ ॥ प॒व॒मा॒
 न॒वि॒दा॒र॒यि॒म॒स्म॒भ्य॑सो॒मदु॒ष्ट॒रै॑ । यो॒दू॒णा॒शो॒व॒नु॒ष्य॒ता । अ॒भ्य॒र्ष॒स॒ह॒स्रि॒णै॒र॒यि॒गो॒मै॒त॒म॒श्वि॒नै॑ ॥ अ॒भि॒वा॒ज॒मु॒त॒श्र॒वः ।
 सो॒मो॒दे॒वो॒न॒सू॒यो॒द्रि॒भिः॒प॒व॒ते॒सु॒तः । द॒धा॒नः॒क॒ल॒शो॒र॒सै॑ ॥ ए॒ते॒ध॒मा॒न्या॒र्या॑शु॒क्राऽऋ॒त॒स्य॒धा॒र॒या । वा॒जं॒गो॒मै॒त॒म॒क्ष॒रन् ॥
 सु॒ताऽइ॒न्द्रा॒य॒व॒ज्रि॒णे॒सो॒मा॒सो॒द॒ध्या॑शि॒रः । प॒वि॒त्र॒म॒त्य॑क्ष॒रन् ॥ ३२ ॥ प्र॒सो॒म॒म॒धु॒म॒त्त॒मो॒रा॒येऽअ॒र्ष॒प॒वि॒त्रऽआ॒ । म॒दो॒यो॒
 दे॒व॒वी॒त॒मः ॥ त॒मी॒मृ॒जं॒त्या॒य॒वो॒ह॒रि॑न्दी॒षु॒वा॒जि॒नै॑ । इ॒न्दु॒मि॒न्द्रा॒य॒म॒त्स॒रं ॥ आ॒प॒व॒स्व॒हि॒र॒ण्य॒व॒द॒श्वा॒व॒त्सो॒म॒वी॒र॒व॒त् ।
 वा॒जं॒गो॒मै॒त॒मा॒भ॒र ॥ प॒रि॒वा॒जे॒न॒वा॒ज॒यु॒म॒व्यो॒वा॒रे॒षु॒सि॒च॒त । इ॒न्द्रा॒य॒म॒धु॒म॒त्त॒मं ॥ क॒वि॒मृ॒जं॒ति॒म॒र्ज्य॑धी॒भि॒र्वि॒प्राऽअ॒व॒स्य॒वः ।
 वृ॒षा॒क॒नि॒क्र॒दर्ष॑ति ॥ ३३ ॥ वृ॒ष॒णं॒धी॒भि॒र॒सु॒रं॒सो॒म॒मृ॒त॒स्य॒धा॒र॒या । म॒ती॒वि॒प्राः॒स॒म॒स्व॒रन् ॥ प॒व॒स्व॒दे॒वा॒यु॒षा॒ग्निं॒द्रि॒गच्छ॑
 तु॒ते॒म॒दः । वा॒यु॒मा॒रो॒ह॒ध॒र्म॑णा ॥ प॒व॒मा॒न॒नि॒तो॒श॒से॒र॒यि॑सो॒म॒श्र॒वा॒य्यै॑ । प्रि॒यः॒स॒मु॒द्र॒मा॒वि॒श ॥ अ॒प॒घ्न॒न्प॒व॒से॒मृ॒धः॒ऋ॒तु॒
 वि॒त्सो॒म॒म॒त्स॒रः । नु॒द॒स्वा॒दे॒व॒युं॒ज॒नै॑ ॥ प॒व॒मा॒नाऽअ॒सृ॒क्ष॒त॒सो॒माः॒शु॒क्रा॒सऽइ॒न्द्र॒वः । अ॒भि॒वि॒श्वानि॒का॒व्या॑ ॥ ३४ ॥
 प॒व॒मा॒ना॒सऽआ॒श॒वः॒शु॒भ्राऽअ॒सृ॒ग्र॒मि॒न्द्र॒वः । घ्न॒तो॒वि॒श्वऽअ॒प॒द्वि॒षः ॥ प॒व॒मा॒ना॒दि॒व॒स्पर्श॑न्त॒रि॒क्षा॒द॒सृ॒क्ष॒त । पृ॒थि॒व्याऽ

पवमान

॥१४॥

पंचसूक्त

अ-३

अधिसानवि ॥ पुनानःसोमधारयेदोविश्वाऽअपस्रिधः । जहिरक्षांसिसुक्रतो ॥ अपघ्नन्त्सोमरक्षसोभ्यर्षकनिक्रदत् ।
द्युमंतंशुष्ममुत्तमं ॥ अस्मेवसूनिधारयसोमदिव्यानिपार्थिवा । इंदोविश्वानिवार्या ॥ ३५ ॥ वृषांसोमद्युमाँऽअसि
वृषादेववृषव्रतः । वृषाधर्माणिदधिषे ॥ वृष्णस्तेवृष्ण्यंशवोवृषावनंवृषामदः । सत्यंवृषन्वृषेदसि ॥ अश्वोनचक्रदो
वृषासंगाऽइंदोसमर्वतः । विनोरायेदुरोवृधि ॥ असृक्षतप्रवाजिनोगव्यासोमासोऽअश्वया । शुक्रासोवीर्याशवः ॥
शुभमानाऽऋतायुभिर्मृज्यमानागभस्त्योः । पवतेवारैऽअव्यये ॥ ३६ ॥ तेविश्वादाशुषेवसुसोमादिव्यानिपार्थिवा ।
पवतामांतरिक्ष्या ॥ पवमानस्यविश्ववित्प्रतेसर्गाऽअसृक्षत । सूर्यस्येवनरश्मयः ॥ केतुकृण्वन्दिवस्परिविश्वारूपाभ्य
र्षसि । समुद्रःसोमपिन्वसे ॥ हिन्वानोवाचमिष्यसिपवमानविधर्मणि । अक्रान्देवोनसूर्यः ॥ इंदुःपविष्टचेतनःप्रि
यःकवीनामती । सृजदश्वैरथीरिव ॥ ३७ ॥ ऊर्मिर्यस्तेपवित्रऽआदेवावीःपर्यक्षरत् । सीदन्नृतस्ययोनिमा ॥ सनोऽ
अर्षपवित्रऽआमदोयोदेववीतमः । इंदुर्विद्रायपीतये ॥ इषेपवस्वधारयामृज्यमानोमनीषिभिः । इंदोरुचाभिगाऽ
इहि ॥ पुनानोवरिवस्कृध्यूर्जजनायगिर्वणः । हरेसृजानऽआशिरै ॥ पुनानोदेववीतयऽइंद्रस्ययाहिनिष्कृतं । द्युतानो
वाजिभिर्यतः ॥ ३८ ॥ प्राहिन्वानासुऽइंदुवोच्छासमुद्रमाशवः । धियाजूताऽअसृक्षत ॥ मर्मृजानासुऽआयवोवृथास
मुद्रमिंदवः । अगमन्नृतस्ययोनिमा ॥ परिणोयाह्यस्मयुर्विश्वावसून्योजसा । पाहिनःशर्मवीरवत् ॥ मिमातिवह्निरे

॥१४॥

तशःपदंयुजानऽक्रकभिः । प्रयत्समुद्रऽआहितः ॥ आयद्योनिहिरण्ययमाशुर्कृतस्यसीदति । जहात्यप्रचेतसः ॥ ३९ ॥
अभिवेनाऽअनूषतेयक्षंतिप्रचेतसः । मज्जंत्यविचेतसः ॥ इंद्रायेंदोमरुत्वतेपर्वस्वमधुमत्तमः । क्रुतस्ययोनिमासदं ॥
तत्त्वाविप्रावचोविदुःपरिष्कृण्वंतिवेधसः । संत्वामृजंत्यायवः ॥ रसंतेमित्रोऽअर्यमापिबंतिवरुणःकवे । पर्वमानस्य
मरुतः ॥ त्वंसोमविपश्चित्तं पुनानोवाचमिष्यसि । इंद्रोसहस्रभर्णसं ॥ ४० ॥ उतोसहस्रभर्णसंवाचंसोममखस्युव ।
पुनानऽइदुवाभर ॥ पुनानऽइदवेषांपुरुहूतजनानां । प्रियःसमुद्रमाविश ॥ दविद्युतत्यारुचापरिष्टोभत्याकृपा ।
सोमाःशुक्रागवाशिरः ॥ हिन्वानोहेतृभिर्यतऽआवाजंवाज्यक्रमीत् । सीदंतोवनुषोयथा ॥ क्रुधक्सोमस्वस्तयेसंज
ग्मानोदिवःकविः । पर्वस्वसूर्योदृशे ॥ ४१ ॥ ॥ इतिपवमानसूक्तेतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ ॥ ॥
श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ हिन्वंतिसूरमुखयःस्वसारोजामयस्पतिं । महामिंदुमहीयुवः ॥ पर्वमानरुचारुचादेवोदेवेभ्य
स्परि । विश्वावसून्याविश ॥ आपवमानसुष्टुतिंवृष्टिंदेवेभ्योदुवः । इषेपवस्वसंयतं ॥ वृषाह्यसिभानुनाद्युमंतंत्वा
हवामहे । पर्वमानस्वाध्यः ॥ आपवस्वसुवीर्यमंदमानःस्वायुध । इहोष्विदुवागहि ॥ १ ॥ यदुद्भिःपरिपिच्यसेम
ज्यमानोगभस्त्योः । द्रुणासधस्थमश्रुषे ॥ प्रसोमायव्यश्ववत्पर्वमानायगायत । महेसहस्रचक्षसे ॥ यस्यवर्णमधुश्रुतं
हरिंहिन्वन्त्यद्रिभिः । इंदुमिंद्रायपीतये ॥ तस्यतेवाजिनोवयंविश्वाधनानिजिग्युषः । सखित्वमावृणीमहे ॥ वृषा

पवमान

॥१६॥

पंचमः

अ० ४

प्रयस्वान्प्रयसेहितः । इंदुरत्योविचक्षणः ॥ पवमानऽकृतंबृहच्छुक्रंज्योतिरजीजनत् । कृष्णातमोसिजंघनत् ।
पवमानस्यजंघतोहरेश्चंद्राऽअसृक्षत । जीराऽअजिरशोचिषः ॥ ११ ॥ पवमानोरथीतमः शुभ्रेभिः शुभ्रशस्तमः ।
हरिश्चंद्रो मरुद्गणः ॥ पवमानो व्यश्रवद्रश्मिभिर्वाजिसातमः । दधत्स्तोत्रे सुवीर्यं ॥ प्रसुवानऽइंदुरक्षाः पवित्रमत्यव्ययं ।
पुनानऽइंदुरिंद्रमा ॥ एष सोमोऽअधित्वचिगवां क्रीळत्यद्रिभिः । इंद्रं मदाय जोहुवत् ॥ यस्य ते द्युम्रवत्पयः पवमानाभृतं
दिवः । तेन नो मृळजीवसे ॥ १२ ॥ त्वंसोमासिधारयुर्मद्रऽओजिष्ठोऽअध्वरे । पवस्वमंहयद्रयिः ॥ त्वंसुतो नृमादनो
दधन्वान्मत्सरित्तमः । इंद्राय सूरिरंधसा ॥ त्वंसुष्वाणोऽअद्रिभिरभ्यर्षकनिऋदत् । द्युमंतं शुष्मं मुत्तमं ॥ इंदुर्हिन्वा
नोऽअर्षतितिरो वाराण्यव्यया । हरिर्वाजमचिऋदत् ॥ इंदो व्यव्यमर्षसि विश्रवांसि विसौभगा । विवाजान्तसोमगो
मतः ॥ १३ ॥ आनऽइंदो शतग्विनैरयिं गोमतमश्विनै । भरासोमसहस्रिणं ॥ पवमानासऽइंदवस्तिरः पवित्रमाशवः ।
इंद्रं यामैभिराशत ॥ ककुहः सोम्योरसऽइंदुरिंद्राय पूर्यः । आयुः पवतऽआयवे ॥ हिन्वंति सूरमुखयः पवमानं मधुश्रुतं ।
अभिगिरासमस्वरन् ॥ अविता नोऽअजाश्वः पूषायामनियामनि । आभक्षत्कन्यासुनः ॥ १४ ॥ अयंसोमः कपर्दिने
घृतं न पवते मधु । आभक्षत्कन्यासुनः ॥ अयंतऽआघृणे सुतो घृतं न पवते शुचि । आभक्षत्कन्यासुनः ॥ वाचोजंतुः कवी
नां पवस्व सोमधारया । देवेषु रत्नधाऽअसि ॥ आकलशेषु धावति द्येनो वर्मविगाहते । अभिद्रोणा कनिऋदत् ॥ परिप्र

॥१६॥

सोमतेरसोसर्जिकलशैसुतः । श्येनोनतक्तोऽर्षति ॥ १५ ॥ पर्वस्वसोममंदयन्निद्रायमधुमत्तमः । असृग्रंदेववीत
येवाजयंतोरथाऽइव ॥ तेसुतासोमदिन्तमाःशुक्रावायुमसृक्षत । ग्राव्णातुन्नोऽअभिष्टुतःपवित्रसोमगच्छसि ॥ दधत्स्तो
त्रेसुवीर्यै ॥ एषतुन्नोऽअभिष्टुतःपवित्रमतिगाहते । रक्षोहावारमव्ययम् ॥ १६ ॥ यदंतियच्चदूरकेभयंविंदतिमामिह ।
पर्वमानवितज्जहि ॥ पर्वमानःसोऽअद्यनःपवित्रेणविचर्षणिः । यःपोतासपुनातुनः ॥ यत्तेपवित्रमर्चिष्यग्नेविततमं
तरा । ब्रह्मतेनपुनीहिनः ॥ यत्तेपवित्रमर्चिवदग्नेतेनपुनीहिनः । ब्रह्मसवैःपुनीहिनः ॥ उभाभ्यांदेवसवितःपवित्रेण
सवेनच । मांपुनीहिविश्वतः ॥ १७ ॥ त्रिभिष्टुंदेवसवितर्वर्षिष्ठैःसोमधामभिः । अग्नेदक्षैःपुनीहिनः ॥ पुनंतुमांदेव
जनाःपुनंतुवसवोधिया । विश्वेदेवाःपुनीतमाजातवेदःपुनीहिमा ॥ प्रप्यायस्वप्रस्यदस्वसोमविश्वेभिरंशुभिः । देवेभ्य
उत्तमंहविः ॥ उपप्रियंपनिप्रतंयुवानमाहुतीवृधं । अगन्मविभ्रतो नमः ॥ अलाय्यस्यपरशुर्ननाशतमापवस्वदेवसोम ।
आखुंचिदेवदेवसोम ॥ यःपावमानीरध्येत्यृषिभिःसंभृतंरसं । सर्वसपूतमश्नातिस्वदितंमातरिष्वना ॥ पावमानीर्योऽ
अध्येत्यृषिभिःसंभृतंरसं । तस्मैसरस्वतीदुहेक्षीरंसर्पिर्मधूदकं ॥ १८ ॥ पावमानीःस्वस्त्ययनीःसुदुघाहिघृतश्रुतः ।
ऋषिभिःसंभृतोरसोब्राह्मणेष्वमृतंहितं ॥ पावमानीर्दिशंतुनऽइमंलोकमथोऽअमुं । कामान्त्समर्धयन्तुनोदेवैर्देवीःस
माहिताः ॥ येनदेवाःपवित्रेणात्मानं पुनतेसदा । तेनसहस्रधारेणपावमान्यःपुनंतुमां ॥ प्राजापत्यंपवित्रंशतोद्यामं

पवमान

॥१७॥

पंचसूक्त
अ.४

हिरण्मयं । तेन ब्रह्मविदो वयं पुतं ब्रह्म पुनीमहे ॥ इन्द्रः पुनीती सह मा पुनातु सोमः स्वस्त्यावरुणः समीच्या । यमो राजा प्र
मृणाभिः पुनातु मा जातवैदामूर्जयैत्या पुनातु ॥ ऋषयस्तु तपस्ते पुः सर्वे स्वर्गजिगीषवः । तपस्तपसो ग्रियं तु पावमानीर्क
चो ब्रवीत् ॥ १ ॥ यन्मे गभे वसंतः पापमुग्रं यज्जायमानस्य च किंचिदन्यत् । जातस्य च यच्चापि च वर्धतो मे तत्पावमानी
भिरहं पुनामि ॥ माता पित्रो र्यन्न कृतं वचो मे यत्स्थावरं जंगममाब्रूव । विश्वस्य तत्प्रहृषितं वचो मे तत्पावमानीभिरहं पु
नामि ॥ गोघ्नात्तस्करत्वात् स्त्रीवधाद्यच्च किल्बिषं । पापकंच चरणेभ्यस्तत्पावमानीभिरहं पुनामि ॥ ब्रह्मवधात्सुरापा
नात्स्वर्णस्तेयाद्दृषळिगमनमैथुनसंगमात् । गुरोर्दाराधिगमनाच्च तत्पावमानीभिरहं पुनामि ॥ बालघ्नान्मातृपितृवधा
द्भूमितस्करात्सर्ववर्णगमनमैथुनसंगमात् । पापेभ्यश्च प्रतिग्रहात्सद्यः प्रहरति सर्वदुष्कृतं तत्पावमानीभिरहं पुनामि ॥
क्रयविक्रयाद्योनिदोषाद्भक्षो ज्योत्प्रतिग्रहात् । असंभोजनाच्चापि नृशंसं तत्पावमानीभिरहं पुनामि ॥ २ ॥ दुर्यष्टं दुर
धीतं पापं यच्चाज्ञानतो कृतं । अयाजिताश्चासंयाज्यास्तत्पावमानीभिरहं पुनामि ॥ अमंत्रमन्नं यत्किंचिद्धूयते च हुताशने ।
संवत्सरकृतं पापं तत्पावमानीभिरहं पुनामि ॥ ऋतस्य योनयो मृतस्य धाम विश्वादेवेभ्यः पुण्यगंधाः । तान् आपः प्रवहंतु
पापं शुद्धागच्छामि सुकृतां मुलोकं तत्पावमानीभिरहं पुनामि ॥ पावमानीः स्वस्त्ययनीर्याभिर्गच्छति नांदनं । पुण्यांश्च भ
क्षान्भक्षयत्यमृतत्वं च गच्छति ॥ पावमानीः पितृन् देवान्ध्यायेद्यश्च सरस्वतीं । पितृस्तस्योपवर्तेत तत्क्षीरं सर्पिर्मधूदकं ॥

॥१७॥

पावमानं परं ब्रह्म शुक्रं ज्योतिः सनातनं । ऋषीस्तस्योपतिष्ठेत्तत्क्षीरं सर्पिर्मधूदुकं ॥ पावमानं परं ब्रह्म ये पठन्ति मनीषिणः ।
 सप्तजन्मभवेद्विप्रो धनाढ्यो वेदपारंगः ॥ दशोत्तराण्युचांश्चैव पावमानीः शतानिषद् । एतज्जुह्वन्जपेन्मन्त्रं घोरमृत्युभ
 यं हरेत् ॥ ३ ॥ शतधारमुत्समक्षीयमाणं विपश्चितं पितरं वक्त्वानां ॥ मेळिमदं तं पित्रो रूपस्थे तं रौदसीपि पृतं सत्यवाचं ॥
 ॥ १ ॥ ऋचोऽअक्षरे परमेव्यो मन्यस्मिन्देवाऽअधिविश्वे निषेदुः ॥ यस्तन्न वेद किमुचा करिष्यति यऽइत्तद्विदुस्तऽइमे समा
 सते ॥ इति पवमानसूक्ते चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ ॥ पवमानं संपूर्णं ॥ ॥ २ ॥ ॥

॥ नतमंहोसूक्तम् ॥

श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ नतमंहो नदुरितं देवा सोऽअष्टमर्त्यं । सजोष सोयमर्यमामित्रो नयति वरुणोऽअतिद्विषः ॥ तद्धिवयं
 वृणीमहे वरुण मित्रार्यमन् । येनानिरंह सोययं पाथनेथा चमर्त्यमतिद्विषः ॥ तेनूनो यमूतये वरुणो मित्रोऽअर्यमा ॥
 नयिष्ठाऽउनो नेषणिपार्षिष्ठाऽउनः पर्षण्यतिद्विषः । यूयं विश्वं परिपाथ वरुणो ॥ युष्माकं शर्मणि प्रिये स्याम सुप्रणीतयो
 तिद्विषः । आदित्या सोऽअतिस्त्रिधो वरुणो ॥ उग्रं मरुद्भीरुद्रं हुवे मेद्रं मग्निं स्वस्तयेतिद्विषः । नेतारऽऊषुणस्तिरो वरु
 णो ॥ अतिविश्वानिदुरिताराजानश्चर्षणीनामतिद्विषः । शुनमस्मभ्यमूतये वरुणो ॥ शर्मयच्छंतु सप्रथऽआदित्या

पवमान

॥१८॥

पंचसूक्त

सोयदीमहेऽतिद्विषः ॥ यथाहृत्यद्वसवोगौर्यैचित्पदिषिताममुंचतायजत्राः ॥ एवोष्व१स्मन्मुंचताव्यंहःप्रतार्यमे
प्रतरंनऽआयुः ॥ १ ॥ ॥ ३ ॥

॥ इतिवाइतिसूक्तम् ॥

श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ इतिवाइतिमेमनोगामश्वंसनुयामिति । कुवित्सोमस्यापामिति ॥ प्रवाताऽइवदोधतऽउन्मापीताऽ
अयंसत । कुवित्सो० ॥ उन्मापीताऽअयंसतरथमश्वऽइवाशर्वः । कुवित्सो० ॥ उपमामतिरस्थितवाश्रापुत्रमिवप्रियं ।
कुवित्सो० ॥ अहंतष्टैवबंधुरंपर्यंचामिहृदामतिं । कुवित्सो० ॥ नहिमेऽअक्षिपच्चनाच्छान्तसुःपंचकृष्टयः । कुवित्सो० ॥
॥ १ ॥ नहिमेरोदसीऽउभेऽअन्यंपक्षंचनप्रति । कुवित्सो० ॥ अभिद्यामहिनाभुवमभी३मांपृथिवीमहीं । कुवित्सो० ॥
हंताहंपृथिवीमिमांनिदधानीहवेहवा । कुवित्सो० ॥ ओषमित्पृथिवीमहंजंघनानीहवेहवा । कुवित्सो० ॥ दिविमेऽअ
न्यःपक्षो३धोऽअन्यमचीकृषं । कुवित्सो० ॥ अहमस्मिमहामहोभिनभ्यमुदीषितः । कुवित्सो० ॥ गृहोयाम्यरंकृतो
देवेभ्योहव्यवाहनः ॥ कुवित्सो० ॥ २ ॥ ॥ ४ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

॥ अस्यवामीयसूक्तम् ॥

श्रीः ॥ हरिः ॐ ॥ अस्यवामस्यपलितस्यहोतुस्तस्यभ्रातामध्यमोऽअस्त्यश्वः । तृतीयोभ्राताघृतपृष्ठोऽअस्यात्रापश्यंवि

॥१८॥

शिपतिंसप्तपुत्रं ॥ सप्तयुजंतिरथमेकचक्रमेकोऽअश्वोवहतिसप्तनामा । त्रिनाभिचक्रमजरमनर्वयत्रेमाविश्वाभुवनाधि
 तस्थुः ॥ इमंरथमधियेसप्ततस्थुःसप्तचक्रंसप्तवहंत्यश्वाः । सप्तस्वसारोऽअभिसंनवंतेयत्रगवांनिहितासप्तनाम ॥ कोदं
 शप्रथमंजायमानमस्थन्वंतंयदनस्थाविभर्ति । भूम्याऽअसुरसृगात्माकस्वित्कोविद्वांसमुपगात्प्रष्टुमेतत् ॥ पाकःपृच्छामि
 मनसाविजानन्देवानामेनानिहितापदानि । वत्सेवृष्कयेधिसप्ततंतून्वितलिरेकवयऽओतवाऽउ ॥ १ ॥ अचिकित्वान्चि
 कितुषश्चिदत्रकवीन्पृच्छामिविद्वानेनविद्वान् । वियस्तस्तंभषळिमारजांस्यजस्यरूपेकिमपिस्विदेकं ॥ इहब्रवीतुयऽईमंग
 वेदास्यवामस्यनिहितंपदंवेः । शीर्ष्णःक्षीरंदुहतेगावोऽअस्यवव्रिवसानाऽउदकंपदापुः ॥ मातापितरमृतऽआवभाज
 धीत्यग्रेमनसासंहिजग्मे । सावीभत्सुर्गर्भरसानिविद्वानमस्वंतऽइदुपवाकमीयुः ॥ युक्तामातासीद्भुरिदक्षिणायाऽअति
 ष्टद्भोवृजनीष्वंतः । अमीमेद्वत्सोऽअनुगामपश्यद्विश्वरूप्यंत्रिषुयोजनेषु ॥ तिस्रोमातृस्त्रीनपितृन्विभ्रदेकऽऊर्ध्व
 स्तस्थौनेमवगलापयंति । मंत्रयंतेदिवोऽअमुष्यपृष्ठेविश्वविदंवाचमविश्वमिन्वां ॥ २ ॥ द्वादशारंनहितज्जरायुवर्ति
 चक्रंपरिद्यामृतस्य । आपुत्राऽअग्नेमिथुनासोऽअत्रसप्तशतानिर्विंशतिश्चतस्थुः ॥ पंचपादंपितरंद्वादशाकृतिंदिवऽआ
 हुःपरेऽअर्धेपुरीषिणं । अथेमेऽअन्यऽउपरेविचक्षणंसप्तचक्रेषळरऽआहुरपितं ॥ पंचारेचक्रेपरिवर्तमानेतस्मिन्नातस्थुर्भु
 वनानिविश्वा । तस्यनाक्षस्तप्यतेभूरिभारःसनादेवनशीर्यतेसनाभिः ॥ सनेमिचक्रमजरंविवावृतऽउत्तानायांदशयु

कावहंति । सूर्यस्य चक्षुरजसैत्यावृतं तस्मिन्नापिता भुवनानि विश्वा ॥ साकं जानासु सथमाहुरेकजं षष्ठिमाऽऽरुषयो देव
 जाऽइति । तेषां मिष्टानि विहितानि धामशस्थान्नेरैजं ते विकृतानि रूपशः ॥ ३ ॥ स्त्रियः सतीस्तांऽउमे पुंसऽआहुः पश्य दक्ष
 ण्वान्न विचेत दंधः । कविर्यः पुत्रः सऽईमा चिकेत यस्ता विजानात्स पितुष्पितासत् ॥ अवः परेण पुरऽएना वरेण पदावत्संवि
 भ्रंती गौरुदस्थात् । साकद्रीचीकं स्विदर्धं परागात्कं स्वित्सूतेन हियुथेऽअंतः ॥ अवः परेण पितरं योऽअस्यानु वेद पर एना वरे
 ण । कवीयमानः कऽइह प्रवोच हेवं मनः कुतोऽअधि प्रजातं ॥ येऽअर्वा चस्तांऽउपरा चऽआहुर्ये परा चस्तांऽउर्वा चऽआहुः ।
 इंद्रश्च याच क्रथुः सोमता निधुरान युक्ता रजसो वहंति ॥ द्वा सुपर्णा सुयुजा सखाया समानं वृक्षं परिषस्वजाते । तयोरन्यः पि
 प्ललं स्वाद्वत्त्यनश्नन्नन्योऽअभिचाकशीति ॥ ४ ॥ यत्रा सुपर्णाऽअमृतस्य भागमनिमेषं विदधांभिस्वरंति । इनो विश्वस्य
 भुवनस्य गोपाः समाधीरः पाकमत्रा विवेश ॥ यस्मिन् वृक्षे मध्वदः सुपर्णा निविशंते सुवते चाधि विश्वे । तस्येदाहुः पिप्लं
 स्वाद्वत्तन्नोन्नशद्यः पितरं न वेद ॥ यद्गायत्रेऽअधि गायत्रमाहितं त्रैष्टुभाद्वा त्रैष्टुभं निरतक्षत । यद्वा जगज्जगत्याहितं पदं य
 ऽइत्तद्विदुस्तेऽअमृतत्वमानशुः ॥ गायत्रेण प्रतिमिमीतेऽअर्कमर्केण साम त्रैष्टुभेन वाकं । वाकेन वाकं द्विपदा चतुष्पदा क्षरे
 ण मिमते सप्तवाणीः ॥ जगता सिंधुं दिव्यं स्तभाय द्रथंतरे सूर्यं पर्यपश्यत् । गायत्रस्य समिधं स्तिष्ठऽआहुस्ततो महा प्ररि
 चे महित्वा ॥ ५ ॥ उपह्वये सुदुर्घाधेनुमेतां सुहस्तो गोधुगुतदो हदेनां । श्रेष्ठं सवं सविता साविषन्नो भीद्मो घर्मस्तदुषु प्रवोचं ॥

हिं॒कृ॒ण्व॒ती॒व॒सु॒प॒त्नी॒व॒सू॒नां॒व॒त्स॒मि॒च्छं॒ती॒म॒न॒सा॒भ्या॒गात् । दु॒हाम॒श्वि॒भ्यां॒प॒योऽ॒अ॒द्वे॒यं॒सा॒व॒र्ध॒तां॒म॒ह॒ते॒सौ॒भ॒गाय ॥ गौरं
 मी॒मे॒द॒नु॒व॒त्सं॒मि॒षं॒तं॒मू॒र्धा॒नं॒हिं॒ङ्कृ॒णो॒न्मा॒त॒वाऽ॒उ॒ । सृ॒क्का॒णं॒घ॒र्म॒म॒भि॒वा॒व॒शा॒ना॒मि॒मा॒ति॒मा॒युं॒प॒य॒ते॒प॒यो॒भिः ॥ अ॒यं॒स॒र्शि
 ङ्ते॒ये॒न॒गौर॒भी॒वृ॒ता॒मि॒मा॒ति॒मा॒युं॒ध्व॒स॒ना॒व॒धि॒श्रि॒ता । सा॒चि॒त्ति॒भि॒र्नि॒हि॒च॒कार॒म॒र्त्यै॒वि॒द्यु॒द्भव॒ती॒प्र॒ति॒व॒त्रि॒मौ॒हत ॥ अ॒न
 च्छे॒ये॒तु॒रगा॒तु॒जी॒व॒मे॒ज॒द्भु॒वं॒म॒ध्यऽ॒आ॒प॒स्त्या॒नां । जी॒वो॒मृ॒त॒स्य॒च॒र॒ति॒स्व॒धा॒भि॒र॒म॒र्त्यो॒म॒र्त्यै॒ना॒स॒यो॒निः ॥ ६ ॥ अ॒प॒श्यं॒गो
 पा॒म॒नि॒प॒द्य॒मा॒न॒मा॒च॒प॒रा॒च॒प॒थि॒भि॒श्च॒र॒तं । स॒स॒ध्री॒चीः॒स॒वि॒षू॒ची॒र्व॒सा॒नऽ॒आ॒व॒री॒व॒र्ति॒भु॒व॒ने॒ष्व॒तः ॥ यऽई॒च॒कार॒न॒सोऽ॒अ॒स्य
 वै॒द्यऽई॒दृ॒दर्श॒हि॒रु॒गि॒न्नु॒त॒स्मात् । स॒मा॒तु॒र्यो॒ना॒प॒रि॒वी॒तोऽ॒अ॒न्त॒र्ब॒हु॒प्र॒जा॒नि॒र्कृ॒ति॒मा॒वि॒वेश ॥ द्यौ॒र्मै॒पि॒ता॒ज॒नि॒ता॒ना॒भि॒र॒त्र॒बं
 धु॒र्मै॒मा॒ता॒पृ॒थि॒वी॒म॒ही॒यं । उ॒त्ता॒न॒यो॒श्च॒म्बो॒र्यो॒नि॒र॒न्तर॒त्रा॒पि॒ता॒दु॒हि॒तु॒र्ग॒र्भ॒मा॒धात् ॥ पृ॒च्छा॒मि॒त्वा॒प॒र॒म॒न्तं॒पृ॒थि॒व्याः॒पृ॒च्छा
 मि॒य॒त्र॒भु॒व॒न॒स्य॒ना॒भिः । पृ॒च्छा॒मि॒त्वा॒वृ॒ष्णोऽ॒अ॒श्व॒स्य॒रे॒तः॒पृ॒च्छा॒मि॒वा॒चः॒प॒र॒म॒व्यो॒म ॥ इ॒यं॒वे॒दिः॒प॒रोऽ॒अ॒न्तः॒पृ॒थि॒व्याऽ॒अ॒यं
 य॒ज्ञो॒भु॒व॒स्य॒ना॒भिः । अ॒यं॒सो॒मो॒वृ॒ष्णोऽ॒अ॒श्व॒स्य॒रे॒तो॒ब्र॒ह्मा॒यं॒वा॒चः॒प॒र॒म॒व्यो॒म ॥ ७ ॥ स॒प्तार्धं॒ग॒र्भा॒भु॒व॒न॒स्य॒रे॒तो॒वि॒ष्णो॒स्ति
 षं॒ति॒प्र॒दि॒शा॒वि॒ध॒र्म॒णि । ते॒धी॒ति॒भि॒र्म॒न॒सा॒ते॒वि॒प॒श्चितः॒प॒रि॒भु॒वः॒प॒रि॒भ॒वं॒ति॒वि॒श्व॒तः ॥ न॒वि॒जा॒ना॒मि॒य॒दि॒वे॒द॒म॒स्मि॒नि
 ण्यः॒स॒न्न॒द्धो॒म॒न॒सा॒च॒रामि । य॒दा॒मा॒गं॒प्र॒थ॒म॒जाऽ॒कृ॒त॒स्या॒दि॒द्वा॒चोऽ॒अ॒श्रु॒वे॒भा॒ग॒म॒स्याः ॥ अ॒पा॒ङ्प्रा॒डै॒ति॒स्व॒ध॒या॒गृ॒भी॒तो
 म॒र्त्यो॒म॒र्त्यै॒ना॒स॒यो॒निः । ता॒श॒श्व॒ता॒वि॒षू॒ची॒ना॒वि॒यं॒तान्य॒न्यं॒चि॒क्यु॒र्न॒नि॒चि॒क्यु॒र॒न्यं ॥ ऋ॒चोऽ॒अ॒क्ष॒रै॒प॒र॒मे॒व्यो॒म॒न्य॒स्मि॒न्दे

पञ्चमान

॥२०॥

पञ्चसूक्त

वाऽअधिविश्वेनिषेदुः । यस्तन्नवेदकिमृचाकरिष्यतियऽइत्तद्विदुस्तऽइमेसमासते ॥ सुयवसाद्भगवतीहिभूयाऽअथोवयं
भगवतःस्याम । अद्धितृणमभ्येविश्वदानीं पिबं शुद्धमुदकमाचरंती ॥ ८ ॥ गौरीभिमायसलिलानितक्षत्येकपदीद्विप
दीसाचतुष्पदी । अष्टापदीनवपदीबभूवुषीसहस्राक्षरापरमेव्योमन् ॥ तस्याःसमुद्राऽअधिविक्षरंतितेनजीवन्तिप्रदिश
श्चतस्रः । ततःक्षरत्यक्षरंतद्विश्वमुपजीवति ॥ शुकमयधूममारादपश्यंविषुवतापरऽएनावरेण । उक्षाणंपृश्निमपचंतवीरा
स्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् ॥ त्रयःकेशिनऽऋतुथाविचक्षतेसंवत्सरेवपतऽएकएषां । विश्वमेकोऽअभिचष्टेशचीभिर्ध्रा
जिरेकस्यददृशेनरूपं ॥ चत्वारिवाक्परिमितापदानितानि विदुर्ब्राह्मणायेमनीषिणः । गुहात्रीणिनिहितानेगयंतितुरी
यवाचोमनुष्यावदन्ति ॥ इंद्रमित्रवरुणमग्निमाहुरथोदिव्यःससुपर्णोगुरुत्मान् । एकंसद्विप्राबहुधावदंत्यग्निंयममातरि
श्वानमाहुः ॥ ९ ॥ कृष्णंनियानंहरयःसुपर्णाऽअपोवसानादिवमुत्पतन्ति । तऽआववृत्रन्तसदनाहतस्यादिद्धृतेनपृथि
वीव्युद्यते ॥ द्वादशप्रधयश्चक्रमेकंत्रीणिनभ्यानिकऽउतच्चिकेत । तस्मिन्त्साकंत्रिशतानशंकवोर्पिताःषष्टिर्नचलाच
लासः ॥ यस्तेस्तनःशशयोयोमयोभूर्येनविश्वापुष्यसिवार्याणि । योरलधावसुविद्यःसुदत्रःसरस्वतितमिहधातवेकः ॥
यज्ञेनयज्ञमयजंतदेवास्तानिधर्माणिप्रथमान्यासन् । तेहनाकमहिमानःसचंतयत्रपूर्वसाध्याःसंतिदेवाः ॥ समानमे

॥२०॥

तदुदकमुच्चैत्यवचाहभिः । भूमिपुर्जन्याजिन्वतिदिवजिन्वत्यग्नयः ॥ दिव्यंसुपूर्णवायुसंबृहंतमपांगर्भदर्शितमोष
धीनां । अभीपतोवृष्टिभिस्तर्पयंतं सरस्वतमवसेजोहवीमि ॥ १० ॥ ॥

ॐ अतोदेवाऽअवतुनोयतोविष्णुर्विचक्रमे ॥ पृथिव्याःसप्तधामभिः ॥ इदंविष्णुर्विचक्रमेत्रेधानिदधेपदं ॥ समू
हमस्यपांसुरे ॥ त्रीणिपदाविचक्रमेविष्णुर्गोपाऽअदाभ्यः ॥ अतोधर्माणिधारयन् ॥ विष्णोःकर्माणिपश्यतयतोव्र
तानिपस्पशे ॥ इंद्रस्ययुज्यःसखा ॥ तद्विष्णोःपरमंपदंसदापश्यंतिसूरयः ॥ दिवीवचक्षुरातंतं ॥ तद्विप्रांसोविपन्य
वोजागृवांसःसमिधते ॥ विष्णोर्यत्परमंपदं ॥ १ ॥ ॥ ॐ ऋचोऽअक्षरेपरमेव्योमन् ॥ ॥ इतिपवमान
पंचसूक्तानिसमाप्तानि ॥ ॥ १३ ॥ ॥ १३ ॥ ॥ १३ ॥

इदं पुस्तकं गोमांतकगतपेडणेग्रामवासिपणशीकरोपाद्वेन विद्वद्वर-लक्ष्मणशर्मतनुजनुषा वासुदेवशर्मणा
संशोधितं तच्च मुंबय्यां पांडुरंग जावजी इत्येतैः स्वीये “निर्णयसागरा”ख्यमुद्रणालये
रामचंद्र येसू शेडगेद्वारा मुद्रयित्वा प्रकाशितम् । शके १८४२ सन १९२०.

PUBLISHER:—Pandurang Jawaji,

PRINTER:—Ramchandra Yesu Shedge,

the “Nirnaya-sagar” Press,

23, Kolbhat Lane, Bombay.

इति पवमानपंचसूक्तानि समाप्तानि ॥

मूल्यं ४ आणकाः ।

[OrderDescription]
,CREATED=27.02.20 12:25
,TRANSFERRED=2020/02/27 at 12:30:17
,PAGES=42
,TYPE=STD
,NAME=S0002902
,Book Name=M-2806-PAVMAN PANCH SUKT
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF

FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF

FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF

FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,